

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Zemědělská fakulta
Katedra cestovního ruchu

Studijní program: M608 Ekonomika a management
Studijní obor: Obchodně podnikatelský – sp. Cestovní ruch

DIPLOMOVÁ PRÁCE

*Roční rekreační cyklus v oblasti Benešovska a profil jeho
návštěvníka*

Vedoucí práce:
RNDr. Blažena Gehinová

Autorka:
Hana Zdvihalová

Tábor 2006

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno a příjmení: **Hana Zdvihalová**

Studijní program: M 6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Obchodně podnikatelský obor

Název tématu: **Roční rekreační cyklus v oblasti Benešovska a profil jeho návštěvníka**

Zásady pro vypracování:

(v zásadách pro vypracování uveďte cíl práce a metodický postup)

Cíl práce:

Zhodnotit úlohu vybraných segmentů krajiny a jejich vliv na návštěvnost v regionu. Vypracovat návrh teritoriálního marketingu a jeho zastoupení v produktech destinačního managementu.

Metodický postup:

1. Studium odborných pramenů a literatury
2. Kvalitativní a kvantitativní empirický výzkum technikou výběrového šetření
3. SWOT analýza

Rámcová osnova:

1. Úvod, 2. Literární přehled, 3. Řešení problematiky, 4. Metodika, 5. Provedení analýzy, 6. Diskuse, 7. Závěr, 8. Resumé, 9. Použitá literatura, 10. Přílohy.

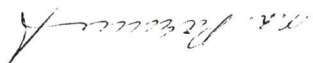
V Českých Budějovicích dne 12. 3. 2004

Vedoucí katedry

doc. Ing. Marie Hesková, CSc.

Děkanka

doc. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc.

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
1. stupeň
VANČUROVA 2904 390 01 TABOR

Termín odevzdání diplomové práce: 30. 4. 2006

Datum zadání diplomové práce: 2. 3. 2004

Konzultant:

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Blažena Gehinová

Seznam odborné literatury:

Hrala, V.: Geografie cestovního ruchu. Praha: Idea Servis, 2002
Wokoun, R., Vystoupil, J.: Geografie cestovního ruchu a rekreace I. Praha: SPN, 1987
Stěpánek, V. a kol.: Geografie cestovního ruchu. Praha: Karolinum, 2001

Rozsah průvodní zprávy: 60 – 70 stran

Rozsah grafických prací: dle potřeby

Prohlašuji, že diplomovou práci na téma „Roční rekreační cyklus v oblasti Benešovska a profil jeho návštěvníka“ jsem vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím přiloženém seznamu literatury.

V Táboře dne 28. dubna 2006

.....

podpis autora

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala RNDr. Blaženě Gehinové za odbornou pomoc při zpracování mé diplomové práce. Zároveň děkuji všem ostatním, kteří mi ochotně poskytovali cenné informace a podporovali mě při tvorbě této práce.

Obsah

1 ÚVOD	1
2 ZDROJE INFORMACÍ	4
2.1 Cíl práce.....	4
2.2 Výklad pojmů.....	4
2.3 Metodický postup.....	7
2.4 Informační zdroje.....	8
3 CHARAKTERISTIKA OBLASTI	10
3.1 Historický vývoj.....	10
3.2 Obyvatelstvo.....	11
3.3 Hospodářské poměry.....	11
3.3.1 Nerostné bohatství.....	12
3.3.2 Zemědělství.....	12
3.3.3 Průmysl.....	13
3.3.4 Doprava.....	13
3.4 Přírodní podmínky.....	13
3.4.1 Reliéf a morfologické poměry.....	14
3.4.2 Klimatické poměry.....	15
3.4.3 Hydrologické poměry.....	16
3.4.4 Výskyt rostlinstva a živočišstva.....	17
3.5 Základní údaje o CHKO Blaník.....	18
3.5.1 Důvod vyhlášení.....	19
3.5.2 Ochrana přírody.....	19
3.5.3 Správa CHKO Blaník.....	21
4 SITUAČNÍ ANALÝZA	24
4.1 Primární potenciál.....	24
4.1.1 Přírodní atraktivity.....	24
4.1.2 Kulturní atraktivity.....	26
4.2 Sekundární potenciál.....	33
4.2.1 Ubytovací služby.....	33
4.2.2 Stravovací služby.....	35
4.2.3 Dopravní dostupnost.....	36
4.3 Terciální potenciál.....	37
4.3.1 Úroveň státu.....	38
4.3.2 Úroveň kraje.....	38

4.3.3 Úroveň obce	39
4.3.4 Mikroregiony	39
4.3.5 Turistická informační střediska.....	40
5 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ	42
5.1 Profil návštěvníka	43
5.2 Roční rekreační cyklus	57
6 DISKUSE	59
6.1 SWOT analýza.....	59
6.2 Návrhy zlepšení	60
7 ZÁVĚR.....	62
8 SUMMARY	64
9 POUŽITÁ LITERATURA	65
10 SEZNAM PŘÍLOH	67

1 Úvod

Cestovní ruch je z ekonomického hlediska součástí terciálního sektoru. Ve druhé polovině dvacátého století se prosadil jako nejvýraznější společenský, kulturní i ekonomický jev. Na cestování a aktivitách spojených s cestovním ruchem se každoročně podílí značná část světové populace. Cestování lidí za poznáním, rekreací, sportem, kulturou, z náboženských důvodů anebo jen za účelem trávení volného času a rovněž tak z pracovních a obchodních důvodů se stalo neodmyslitelným rysem života mnoha lidí a současného životního stylu. Cestování a cestovní ruch jsou aktivity, které celosvětově představují jeden z nejvýraznějších ekonomických stimulů. V celkovém souhrnu se cestovní ruch řadí na třetí místo za ropný a automobilový průmysl.

Cestovní ruch umožňuje lidem se rekreovat, poznávat cizí krajiny a navazovat kontakty mezi různými národy. V žebříčku lidských hodnot zaujímá cestovní ruch stále významnější postavení, protože se zvětšuje životní prostor s narušeným životním prostředím a prodlužuje se volný čas, který se snaží lidé aktivně využívat.

Turismus, cestování a cestovní ruch má od 50. let různý význam a podobu dovolené. Měnila se cílová populace, struktura ubytování i typ dovolené. V 50. letech představoval turismus luxus, který si nemohl dovolit každý. Lidé cestovali za účelem poznávání významných a důležitých měst. V 60. – 70. letech se začíná projevovat masový cestovní ruch v podobě standardního organizovaného turismu. Od 80. let až po současnost je cestování nezbytnou součástí lidského života a každý klient požaduje splnění jeho individuálních potřeb. [16]

Rozeznáváme různé druhy cestovního ruchu, které jsou určovány místem, délkou trvání, organizací a výběrem účastníků, např. domácí a zahraniční CR, krátkodobý a dlouhodobý, celoroční a sezónní, organizovaný a neorganizovaný, volný a vázaný.

Formy cestovního ruchu si určují účastníci svojí činností a výběrem využívaných služeb. Jedna se např. o formu rekreační, poznávací, kulturní, sportovní, léčebnou nebo jinou specifickou.

Jen některé krajiny jsou vhodné pro jejich využívání v rámci cestovního ruchu. Předpoklady krajiny pro cestovní ruch je možné rozdělit na předpoklady lokalizační a předpoklady realizační. Lokalizační předpoklady vyjadřují schopnost krajiny poskytovat vhodné podmínky pro jednotlivé formy cestovního ruchu. Jedná se např. o přírodní a společenské podmínky a atraktivitu. Předpoklady realizační umožňují účast lidí v místech s vhodnými lokalizačními předpoklady, např. doprava, ubytovací a stravovací zařízení.

Pro existenci cestovního ruchu jako hospodářského odvětví je důležité působení dvou potenciálů. Jedná se o potenciál na straně nabídky, který ovlivňuje lokalizaci návštěvnosti do určitých míst. Na druhé straně působí potenciál na straně poptávky, který se vyznačuje selektivním charakterem a vlivem na intenzitu účasti obyvatel na cestovním ruchu. Ke střetu těchto dvou potenciálů dochází na trhu cestovního ruchu, který je hlavním činitelem ovlivňujícím existenci a vývoj současného cestovního ruchu. [17]

Cestovní ruch se vyznačuje silnou regenerační schopností a přizpůsobením – např. pokles cest v důsledku obav z letecké dopravy byl ze značné části dočasně nahrazen cestováním na kratší vzdálenosti, např. automobilovou dopravou. Trendy vývoje ukazují, že v souladu s rozvojem dopravních možností a postupující globalizací se zvyšuje podíl nových regionů na celosvětovém trhu.

Také oblast Benešovska (mapa - Příloha 1, obrázek 1) je atraktivně turistickým cílem ve Středočeském kraji, kam každoročně přijíždí mnoho účastníků cestovního ruchu, aby v tomto regionu využili tamější prostředí a přírodu k provozování různých druhů turistiky a také k návštěvě mnoha pamětihodností.

Benešovsko se rozkládá na jih od Prahy mezi tokem řeky Sázavy a Vltavy, od západu je prostoupeno Středočeskou žulovou pahorkatinou, z východu pak rulovým předpolím českomoravské vrchoviny.

Členitý terén s nadmořskou výškou od 200 do 700 m nad mořem, rozsáhlé plochy lesů a nevelkých rybníků, řeky, říčky a potoky nabízejí řadu možností k rekreaci, oddechu a sportovním aktivitám. Množství značených turistických cest láká k pěším vycházkám nebo cyklistickým vyjížděnkám. Nacházejí se zde stavební památky od románských rotund po hrady, zámky a zříceniny středověkých hradů.

Benešovsko je velmi rozsáhlá oblast, proto je tato práce zaměřena především na CHKO Blaník (mapa – Příloha 1, obrázek 2), pro kterou je typická hlavně pěší turistika a cykloturistika. Region a jeho blízké okolí nabízí také možnost návštěvy známých kulturních památek jako je např. zámek ve Vlašimi, Konopiště, Český Šternberk a další.

Cestovní ruch je tedy spojen i s oblastí Benešovska a CHKO Blaník a ovlivňuje tak řadu dalších odvětví, např. dopravu, stavebnictví, kulturu, telekomunikace atd. Cestovní ruch lze tedy považovat za jeden z nástrojů regionální politiky, jejímž cílem je dosáhnout optimálního rozvoje regionu. Zároveň vyžaduje participaci dalších vědních oborů, např. geografie, technologie cestovního ruchu, ekonomika cestovního ruchu, marketing cestovního ruchu.

Pro svoji práci jsem se zaměřila za CHKO Blaník, která leží na jih od Vlašimi v bližším okolí vrchole Velkého Blaníku (638 m n. m.). Se svou rozlohou 40,31 km² je Blaník nejmenší CHKO v naší republice.

CHKO Blaník byla vyhlášena ministerstvem kultury ČSR výnosem čj. 17332/81 ze dne 29.12.1981. Hlavním důvodem vyhlášení je zde zachování harmonické, biologicky vyvážené střečnočeské krajiny s ústřední dominantou bájného Blaníku. Pro oblast CHKO Blaník je typická mozaika lesů, polí, luk a menších rybníků, s vhodně začleněnou zástavbou obcí s četnými historickými památkami. Prostředí je dosud velmi málo narušené průmyslovým i zemědělským znečištěním. Jsou zde vhodné podmínky k provozování cykloturistiky a pěší turistiky.

2 Zdroje informací

2.1 Cíl práce

Cílem předkládané práce je roční rekreační cyklus a profil návštěvníka v daném regionu a zároveň zjistit podíl, kterým se na cestovním ruchu dané oblasti podílí rozhledna na Velkém Blaníku.

Nejprve je nutné přesně vymežit region, který bude předmětem zkoumání a charakterizovat ho z různých hledisek, např. z hlediska historického vývoje, obyvatelstva, přírodních podmínek atd.

Dále je třeba zmapovat kulturně historické a přírodní atraktivity, které mají značný význam pro cestovní ruch v regionu. Nezbytnou součástí je tedy i jejich stručná charakteristika.

Hlavním bodem této práce je dotazníkové šetření. Dotazníkový průzkum by měl ukázat charakteristiku průměrného návštěvníka daného regionu a zjistit jeho spokojenost s vybaveností služeb a s ostatními podmínkami příslušné oblasti. Součástí dotazníkového šetření je také určit roční rekreační cyklus návštěvníků, který je nutné znát pro možnosti dalšího rozvoje regionu.

CHKO Blaník je přírodní atraktivita a proto se předpokládá, že je nejvíc navštěvována v letním období, na jaře a na podzim počet turistů klesá. Je to dáno počasím a celkovým rázem krajiny. Turisté jsou pravděpodobně z nejbližšího okolí, dopraví se do oblasti autem a upřednostňují aktivní turistiku. Z tohoto důvodu mohou přijet do této oblasti všechny typy účastníků cestovního ruchu, kteří jsou pohybově zdatní.

Cílem mého šetření je zjistit, zda jsou tyto domněnky správné, to znamená buď potvrdit hypotézy nebo je vyvrátit.

2.2 Výklad pojmů

Před samotným zjišťováním údajů bylo nutné nastudovat některé pojmy, které se týkají problému, na který je tato práce zaměřena. Jedná se o pojmy, které se týkají přírody a životního prostředí, ale také oblasti cestovního ruchu. Z toho důvodu je tato kapitola rozdělena na dvě části.

Oblast ochrany přírody

Pro charakteristiku těchto pojmů byl použit především zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. [33]

CHKO – chráněná krajinná oblast

= rozsáhlé území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení

PŘ – přírodní rezervace

= menší území soustředěných přírodních hodnot se zastoupením ekosystémů typických a významných pro příslušnou geografickou oblast

PP – přírodní památka

= přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště vzácných nerostů nebo ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s regionálním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk

ochrana přírody

= vymezená péče státu a fyzických i právnických osob o volně žijící živočichy, planě rostoucí rostliny a jejich společenstva, o nerosty, horniny, paleontologické nálezy a geologické celky, péče o ekologické systémy a krajinné celky, jakož i péče o vzhled a přístupnost krajiny

přechodně chráněná plocha

= území s dočasným nebo nepředvídaným výskytem významných rostlinných nebo živočišných druhů, nerostů nebo paleontologických nálezů. Přechodně chráněnou plochu lze vyhlásit též z jiných vážných důvodů, zejména vědeckých, studijních či informačních

krajinný ráz

= přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti, je chráněn před činnostmi snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu

Oblast cestovního ruchu

Pro objasnění těchto pojmů sloužil především Výkladový slovník cestovního ruchu, který je zaměřen na tuto oblast od autorů M. Pásková, J. Zelenka. [12]

cestovní ruch

= reálný socioekonomický volný systém, jehož základními stavebními prvky jsou subsystém nabídky, subsystém poptávky, subsystém realizační a vazby mezi nimi představují toky turistů, služeb, informací a finančních prostředků

cestovní ruch podle WTO

= soubor činností zaměřených na uspokojování potřeb souvisejících s cestou a pobytem osob mimo místo trvalého bydliště, zpravidla ve volném čase, za účelem zotavení, poznání, společenského kontaktu, kulturního a sportovního vyžití, lázeňského léčení a pracovních cest

průzkum

= spočívá ve specifikaci, shromažďování, analýze a interpretaci informací, které slouží jako podklad pro další činnosti

návštěvník

= jakákoliv osoba, která cestuje do jiného místa než je místo jeho obvyklého pobytu na dobu nepřevyšující 12 po sobě jdoucích měsíců, přičemž účel návštěvy je jiný než výkon činnosti odměňování z navštíveného města

jednodenní návštěvník

= návštěvník, který nepřespí v dané oblasti nebo v navštívené turistické destinaci ve veřejném nebo soukromém ubytovacím zařízení

turista

= účastník cestovního ruchu realizující některou z forem turistiky, aktivního pohybu v přírodě

výletník

= dočasný návštěvník, který se v navštíveném místě nebo zemi zdrží pouze jeden den, tedy bez přenocování

oblast cestovního ruchu

= územní celek převážně stejných (homogenních) přírodních podmínek, vlastností a předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu a rekreace

roční doba (též roční období, období roku)

= část roku související se změnou polohy daného místa na Zemi vůči Slunci a s geografickou polohou místa. Průběh ročních dob je určující pro roční změny klimatu a změny v přírodě a aktivitách lidí

2.3 Metodický postup

První kapitola je věnována úvodu a vysvětlení vztahu cestovního ruchu a oblasti Benešovska.

V druhé kapitole jsou detailněji popsány cíle práce, způsob zpracování a zdroje informací, které byly použity. Také jsou zde vysvětleny základní pojmy, které úzce souvisí s řešeným problémem a které bylo nutné nastudovat před sestavením této práce. Zároveň jsou zde popsány i některé zdroje literatury, které byly použity pro nastudování základních pojmů.

Třetí kapitola se zabývá základní charakteristikou nejen celé oblasti Benešovska, ale i konkrétní oblasti, na kterou je tato práce zaměřena, to znamená CHKO Blaník. Nejprve je region obecně definován a charakterizován. V jednotlivých částech je pak region hodnocen podle historického vývoje, obyvatelstva a geografických ukazatelů (reliéf, klima, hydrologie atd.). Tímto způsobem je charakterizována i CHKO Blaník.

Situační analýzou se zabývá čtvrtá kapitola, která je rovněž rozdělena na několik částí. Jedná se analýzu primárního potenciálu, ve které jsou charakterizovány přírodní a kulturní atraktivity, které mají pro cestovní ruch daného regionu největší význam. Další část této kapitoly je věnována sekundárnímu potenciálu, t. z. ubytovacím a stravovacím službám a dopravnímu napojení vymezené oblasti. Poslední část této kapitoly je zaměřena na terciální sektor, kam patří všechny organizace a instituce, které se zabývají řízením, regionálním plánováním a jinými činnostmi souvisejícími s rozvojem regionu.

Pátá kapitola interpretuje data získaná dotazníkovým průzkumem. Jedná se o vyhodnocení dotazníků, jejichž vyhodnocení má řešit problematiku profilu návštěvníka a jeho rekreačního cyklu. Terénní průzkum byl hlavní metodou práce, protože jeho prostřednictvím byly zjištěny informace potřebné pro splnění cílu práce. Data byla shromážděna a utříděna pomocí statistických metod a získané metody byly interpretovány s použitím matematického

průměru a procentním vyjádření. Podrobnější postup použitý při vyhodnocení je uveden v následující části. Na závěr této kapitoly je možné vymezit profil návštěvníka regionu a jeho roční rekreační cyklus.

V šesté kapitole je uvedena SWOT analýza, dále návrhy a vylepšení, které by mohly přilákat více turistů do popisované oblasti a díky kterým by mohlo dojít k dalšímu rozvoji v oblasti cestovního ruchu.

V sedmé závěrečné části jsou shrnuty všechny závěry, ke kterým se během studování této oblasti a jeho dotazníkového šetření dospělo.

2.4 Informační zdroje

Informačními zdroji byla primární a sekundární data. Primární data jsou takové údaje, které jsou aktuální a přímo se vztahují ke zkoumanému problému. Jsou shromažďována nově, přímo pro nějaký řešený projekt. Sekundární informace jsou takové, které již byly shromážděny pro nějaký jiný účel, než je řešený problém. Všechny informace byly čerpány z odborných knih, publikací, různých brožur, dále pak byly informace získávány na základě osobních rozhovorů s pracovníky dané oblasti, z webových stránek atd.

Z knižních publikací byly získány hlavně informace potřebné k analýze atraktivit dané oblasti. Údaje o popisu oblasti byly čerpány především z brožur, které byly vydány Správou CHKO u příležitosti 15. výročí založení chráněné krajinné oblasti. [30]. Dalším důležitým zdrojem, který byl použit při charakteristice oblasti, byla kniha Benešovsko, Podblanicko od J. Petráně a kolektivu [13]. Pro tuto problematiku byly použity webové stránky Správy CHKO Blaník a další jiné brožury, ale i internetové stránky Českého statistického úřadu [23], které byly důležitým zdrojem při popisu demografické stránky Benešovska. Neopomenutelným a velmi důležitým zdrojem byl Plán strategického rozvoje mikroregionu Podblanicka [32].

Dalším důležitým zdrojem literatury byly odborné publikace, ze které byly čerpány především definice a základní termíny vztahující se k této problematice. Jedná se především o skriptu Geografie cestovního ruchu od Víta Štěpánka a kolektivu [17].

Jako doplňkový zdroj informací byly použity letáky a brožury, které byly vydány prostřednictvím informačních center u příležitosti významných jubileí a které poskytly rovněž důležité informace.

Významným zdrojem informací byla data získaná přímo v terénu. Jedná se tedy o

primární data, která byla získána přímo od návštěvníků CHKO Blaník. Tato data byla shromážděna prostřednictvím terénního dotazování. Pro získání dat tímto způsobem byl vytvořen ve spolupráci se Správou CHKO Blaník dotazník, který se stal stěžejním podkladem pro řešení problému. Dotazník poskytl informace o typu účastníků cestovního ruchu, jeho spokojenosti s vybaveností službami daného regionu a zároveň poskytl informace o rekreačním cyklu návštěvníka. Tato data byla zjištěna osobním dotazováním. Také byla využita spolupráce se Správou CHKO Blaník, která poskytla pracovní sílu, která se věnovala také osobnímu dotazování. Dotazníky byly zároveň umístěny na rozhledně na Velkém Blaníku, kde se o jejich předání návštěvníkům starala pracovníce, která má na starost chod rozhledny.

Některé informace byly získané také při řízených rozhovorech se zástupci různých organizací, především se Správou CHKO Blaník. Jednalo se především o informace týkající se správy oblasti.

3 Charakteristika oblasti

3.1 Historický vývoj

Relativně velká nadmořská výška a kopcovitá krajina zapříčinily, že pravěký člověk pronikal do oblasti Benešovska spíše náhodně. První stopy osídlení se objevují v pozdní době kamenné, asi v první polovině 3. tisíciletí př. n. l., kdy sem pronikl lid tzv. chamské kultury a zřídil si tu výšinné sídliště, zvané dnes Malé kolo. V ranném středověku pokrývaly tuto oblast poměrně nepřístupné lesy, které se zčásti zachovaly. Benešovsko s převážně méně úrodnou půdou dlouho nelákalo ani slovanské osadníky, kteří snad v 8. století založili první osady v severní a západní okrajové části okresu a během dalšího století vytvořili menší ostrůvky osídlení. Vývoj Benešovska podstatně ovlivnila třicetiletá válka, především pobělohorská porážka, kdy došlo k drancování. Vítězné vojsko se rozptýlilo za kořistí v širokém pražském zázemí. Docházelo i vypalování některých obcí. V posledním období války se Benešovsko a zejména Podblanicko stalo přímo dějištěm válečných operací a bitvy s obrovskými oběťmi na obou stranách. Následovaly hospodářské regresy a epidemie, z této katastrofy se region vzpamatoval až v devatenáctém století. Ve druhé polovině dvacátého století se stal tento kraj kolébkou českého trampingu a chataření.

Oblast CHKO byla zřejmě osídlena až v mladší době kamenné. Více nálezů pochází až ze starší doby železné (7.-6. st. př.n.l.) – vrch Velký Blaník, opředeny mnoha bájemi, byl význačným Halštatsko-laténským hradištěm, opevněným mohutnými kamennými valy. Většina sídel na Podblanicku vznikla při velké kolonizaci v 11. a 12. st. Blízko vsí začaly vyrůstat od 13. st. hrady a tvrze, sídla místních feudálů. Ve 14. st. vznikaly ve větších sídlech tržní místa, města nebo městečka. Chyběl zde zcela královský majetek. Nositeli kolonizace zde byla převážně šlechta a církve = kláštery, kolem kterých vznikaly osady a statky, např. v Louňovicích. V oblasti chyběla velká města, která by fungovala jako obchodní střediska a odbytiště zboží, což mělo vliv na hospodářský rozvoj. Po bitvě na Bílé hoře počet obyvatel regionu výrazně poklesl. V době třicetileté války utrpěly značné ztráty především oblasti kolem hlavních zemských silnic, kudy procházela vojska. Bída a nouze nastala, když Švédové u Jankova 6.března 1645 zvítězili. Výrazné změny však přinesl až rok 1848, kdy se otevřela cesta k vybudování moderní státní správy a samosprávy na základě buržoasních občanských svobod. Ve druhé polovině 19. st. opožděně dorazil do oblasti Podblanicka určitý rozvoj (rozšiřování osevních ploch, zavádění nových plodin a píce, podpora průmyslové výroby, vznik textilních manufaktur). Hlavním zdrojem obživy na Podblanicku však

zůstávalo zemědělství. Od osmdesátých let 19.st. začal depopulační proces – obyvatelstvo odcházelo za prací do měst. Populační nárůst byl zapříčiněn až rozvojem průmyslu ve dvacátém století.

3.2 Obyvatelstvo

Při ztotožnění Benešovska s hranicemi okresu je možné dojít k závěru, že Benešovsko patří svou rozlohu mezi nejrozsáhlejší okresy Středočeského kraje. Na jeho území žije v současné době 93 233 obyvatel (údaj k 31. 12. 2004), z toho 49 % tvoří muži a 51 % ženy. 15,9 % obyvatel je mladší 14 let, 70,4 % obyv. je v rozmezí 15-64 let a 14,6 % obyv. je starších 65 let. Průměrný věk obyvatel je 39,7 let. Na Benešovsku je 115 obcí, z toho 7 měst.

K nárůstu počtu obyvatel došlo především v letech 1930 – 2000. Počet obyvatel je relativně stabilizovaný, převažuje počet lidí v produktivním věku. Z hlediska věkového složení je zde větší podíl mladých lidí a nižší podíl důchodců ve srovnání s republikou. I přesto ubývá počet mladých z důvodů jejich migrace. Objevuje se zde nízká míra nezaměstnanosti (3–4 %). Oproti středočeskému kraji mají lidé podprůměrnou mzdu (9-12 tis.). Je zde málo nových pracovních příležitostí, lidé ve většině případech dojíždí za prací do hlavního města Prahy.

Městská a vesnická sídla mají poměrně zachovanou urbanistickou strukturu. Většinou se jedná o centrálně založené obce, pro které je typická okrouhlá návěs kolem které jsou rozmístěny původní zemědělské usedlosti a drobné chalupy. Ve středu návsi je kaple se zvonící. Některá sídla mají charakter ulicovky. Páteří vesnic je vesměs hustá zástavba kolem komunikace ústící na historické návsi, některé však byly narušeny novodobými zásahy do struktury zástavby (objekty prodejních středisek apod.).

3.3 Hospodářské poměry

Nejsilnějším hospodářským odvětvím bylo dříve zemědělství, i když nadmořská výška území tomu neodpovídá. Tento jev je možné vysvětlit nedostatkem pracovních příležitostí mimo zemědělství. V 80. letech dochází ke změně a vedoucí postavení má průmysl.

V průmyslu je zaměstnáno 37,5 % ekonomicky aktivních obyvatel. V zemědělství pracuje 14 % ekonomicky aktivních obyvatel. Jeho výrazně nízká úroveň nezaměstnanosti je výsledkem skutečnosti, že velká část pracujících dojíždí za prací do Prahy a okolí. Lidé na Benešovsku zde sice bydlí, studují maximálně střední školy a pracují v průměrně vyspělých

podnicích, ale chtějí-li dosáhnout vyšší společenské uplatnění, odcházejí ve středním věku za prací do Prahy. Tam si také odbývají část nákupních a společenských aktivit. To vede k tomu, že se obyvatelé regionu dostatečně neidentifikují se svým bydlištěm, klesá jejich zájem o veřejné věci a hrozí tak skryté vylidňování této oblasti.

3.3.1 Nerostné bohatství

Popisovaná oblast není na nerosty bohatá, ale přesto jsou zde některé lokality, kde se nerostné suroviny vyskytují, i když nemají pro průmyslové zpracování podstatný význam.

Ložiskem těžby zlata byl důl Roudný u Louňovic pod Bláníkem, stříbro se těžilo u Křivsoudova. Naleziště rud mědi bylo u Zvěstova, ložiska tuhy byla nalezena u Psář a Křížova. Uhlí se našlo v nepatrném množství v Chobotu.

V současné době mineralogové nacházejí bohaté zdroje výzkumem vyvřelin v otevřených lomech např. u Trhového Štěpánova.

3.3.2 Zemědělství

Zemědělství je tradiční obživou lidí na Benešovsku a díky tomu také výrazně ovlivnilo ráz zdejší krajiny. Původní harmonické soužití rolníka a krajiny bylo přerušeno a tak na konci 40. let byl zakládána jednotná zemědělská družstva a státní statky, které vznikaly z soukromých velkostatků a později sdružovali většinu rolníků v jednotlivých osadách. Neustálým scelováním pozemků byly vytvořeny obrovské plochy orné půdy. To vše mělo svůj negativní dopad na krajinu, např. výrazný plošný úbytek zeleně, došlo ke ztrátě ekologické diverzity krajiny, úbytku fauny.

Rostlinná výroba se zaměřuje především na produkci obilovin, a to většinou na pšenici, ječmen. Hlavní plodinou kromě obilovin tvoří zejména brambory a řepka. Na malých plochách a nepravidelně se pěstuje mák, hrách a jiné pícniny.

Živočišná výroba je v této oblasti zaměřena na chov hovězího dobytka, rozšířen je také chov prasat, okrajově koz. V poslední době se šíří chov koní, a to prakticky výhradně k rekreačním a sportovním účelům.

K zemědělství v této oblasti patří také rybníkářství a s tím spojený chov ryb. Neopominutelným tradičním odvětvím oblasti Benešovska bylo lesní hospodářství, spojované často se zemědělstvím. Dnes patří většina lesů do správy Lesy ČR. Lesy jsou využívány nejen kvůli těžbě dřeva, ale jsou vyhledávány také houbaři, kteří zde mohou nasbírat různé druhy hub (hříby, křemenáče, holubinky atd.).

3.3.3 Průmysl

Podíl průmyslových podniků vzrostl především v 70. a 80. letech 20. století. Vedle menších provozoven potravinářského průmyslu (mlýny, pekárny, lihovary, mlékárny, pivovary), dále pak průmyslu stavebních hmot (hlavně cihelny, kamenolomy), sklářských, dřevozpracujících a papírenských podniků v oblasti Benešovska existovala v polovině 20. století pouze dvě hlavní průmyslová střediska: zbrojovka ve Vlašimi a Jawa spolu s Metalurgickými závody v Týnci nad Sázavou. Postupně vznikaly další závody, např. Tesla ve Voticích, Nářadí Bystřice, Interiér Bystřice, Drůbežářské závody Benešov atd. V oblasti Podblanicka vedle již zmíněné zbrojovky ve Vlašimi přibýly další závody, např. cihelna v Načeradci, v Divišově byl vybudován přidružený provoz podniku Jawa v Týnci nad Sázavou, vznikali ale i menší provozovny, např. pekárny ve Vlašimi, výrobní družstvo Elko v Trhovém Štěpánově.

I v této oblasti některé podniky zanikly nebo změnilly majitele a tím i název. Jednotlivé směry průmyslové výroby ale zůstávají v podstatě zachovány. Jedná se tedy především o průmysl potravinářský, strojírenský, stavebních hmot a papírenský.

3.3.4 Doprava

I když je průměrná nadmořská výška oblasti značná, neklade větší překážky rozvoji dopravy.

Po druhé světové válce bylo třeba doplnit nepříliš hustou železniční síť automobilovou dopravou osobní i nákladní. Autobusová doprava se začala rozvíjet až od konce 40. let a dodnes propojila nejen střediska výroby, ale téměř všechna větší sídla a obce navzájem i se železničními stanicemi.

Územím Benešovska (východní hranice) prochází dálnice Praha – Brno, postavená v sedmdesátých letech. Ovlivnila komunikační síť hlavně zbudováním dálkové přípojky z Mirošovic přes Benešov směrem na Tábor. S tím souvisí i výstavba přeložky ve Voticích, jejíž trasa už nevede středem města. Kromě těchto hlavních tahů je v této oblasti řada nepříliš udržovaných okresních silnic se zajímavými krajinnými scenériemi.

3.4 Přírodní podmínky

Přírodní podmínky jsou jednou z důležitých podmínek realizace a rozmístění cestovního ruchu, které působí prostřednictvím dalších složek, jimiž jsou reliéf a

morfologické poměry, klimatické a hydrologické poměry a výskyt rostlinstva a živočišstva. Podle upřednostňovaných přírodních podmínek (klima, reliéf) si turisté vybírají určité segmenty cestovního ruchu, např. přímořské oblasti, horské oblasti, pobyty na venkově atd. a navštěvují tak oblasti, které vyhovují podmínkám pro jejich rekreaci.

3.4.1 Reliéf a morfologické poměry

Reliéf představuje morfologický ráz krajiny, který dává možnosti funkčního využití v cestovním ruchu. Díky tomu je možné rozeznat roviny, pahorkatiny, vrchoviny, hornatiny, nížiny nebo vysočiny a různé typy pobřeží, např. skalnaté, oblázkové, písčné atd. Někteří lidé mají rádi horskou turistiku a tak vyhledávají oblasti, které jsou vhodné pro tento druh cestovního ruchu, jiní naopak dávají přednost dovolené u moře a tak si vybírají určitý typ pobřeží.

Pro Benešovsko je typická zachovalá, malebná příroda, která láká turisty i rekreanty. Stejně tak Podblanicko plní funkci turistickou a rekreační. Tato oblast je protkána sítí dobře značených turistických cest, které návštěvníky dovedou do atraktivních míst jak přírodovědného a krajinářského, tak i historického charakteru.

Benešovsko zabírá území na jih od dolní a střední Sázavy zhruba po rozvodí mezi Lužnicí a Sázavou. Jeho severní a severovýchodní hranice přibližně sleduje údolí Sázavy a Želivky od Krhanic po Zahrádku, kde se obrací k jihozápadu, přetíná údolí Blanice u Zlatých Hor, přechází na sázavsko-lužnické rozvodí, kde s obrací k severu a východně od Jesenice a Kosovy Hory spadá do údolí Křečovického potoka a Mastníku, u jehož ústí dosahuje Vltavy, po níž běží až k Měřínu.

Pro Benešovsko je typický kopcovitý terén náležící do Středočeské pahorkatin s výškovými rozdíly 75-150 m. Nadmořská výška se zde pohybuje většinou od 400 do 450 m. Nejnižší bod leží na Sázavě nad Kamenným přívozem – 212 m, nejvyšší je Javorová skála na jižní hranici – 723 m. Mezi větší vrchy v jižní části patří např. Kalvárie. Krajina se směrem severovýchodním k Sázavě snižuje, přesto nalezneme i v severní části popisovaného území některé vrcholy přes 500 m n. m., např. Kopanina. Také v okolí Blanice je řada hřbetů, k nejvyšším patří Velký Blaník, Pravětický vrch a Malý Blaník. Východně od blanické brázdy se nachází krajina, která nemá nápadně vystupující vrchy a hluboká údolí, přesto táhlé svahy s hřbety a návršími dosahují i výšky přes 600 m n. m. (Řísnický vrch).

Stamiliony let trvající geologický vývoj podmínil vznik členitosti zdejší krajiny. Nejstarší zde doložené geologické útvary pocházejí ze starohor a jsou zastoupeny tzv. českým

moldanubikem (komplex usazenin a vulkanických hornin), kutnohorským krystalinikem a středočeským plutonem. Vyskytují se zde žuly (Velký i Malý Blaník), vápence vystupují u Českého Šternberka, Vlašimi, Křemence u Votic, v okolí Čechtíc. Koncem prvohor nastala rozsáhlá horotvorná činnost, docházelo k usazování sedimentů (mezi Divišovem a Čenskem). V třetihorách se za vlhčího podnebí uplatnila eroze vodních toků, které rozčleňují území paroviny ve hřbety a vrchy. Období čtvrtohor se projevilo převážně modelací povrchu, vznikem výrazné údolní sítě, vytvořením púd a zvětralin.

Základním půdním typem na Benešovsku jsou středně až slabě výživné hnědé půdy s větší či menší podizolací. Na východě vznikly rozvětráváním hlinitopísčité až písčitohlinité půdy. K mladším pokryvným útvarům patří říční a potoční šterky a písky (Sázava), náplavy, sutě, sprašové a svahové hlíny.

Pro Podblanicko a tedy i CHKO Blaník je typický kopcovitý terén. Jak již bylo uvedeno, území patří do Středočeské pahorkatiny a částečně i do Českomoravské vrchoviny. Zdejší terén má výškové rozdíly většinou 75-150 m, průměrná nadmořská výška se pohybuje mezi 400-450 m, nejnižším bodem je Blanice u Ostrova (366 m n. m.), nejvyšším je Velký Blaník (638 m n. m.).

Krajina v povodí řeky Blanice je velmi rozmanitá. Z údolí vystupují na některých místech značně svažité vrcholy a úbočí, na nichž se střídají menší lesy se zemědělskou půdou. Ráz vrchoviny ve východní části CHKO se projevuje v tom, že krajina nemá nápadně vystupující vrchy a hluboká údolí a vyznačuje se spíše táhlými svahy a rozsáhlými lesnatými hřbety a návršími.

Oblast budují metamorfované horniny moldanubika. Zhruba uprostřed se vypíná hrást Velkého a Malého Blaníka pozůstávající z odolné, mírně usměrněné žuloruly, která vystupuje na bocích obou vrchů. Krom Blaníků je výrazným geomorfologickým prvkem údolí říčky Blanice s vyvinutými meandry. Z pokryvních formací se uplatňují svahové hlíny a menší akumulace prachovic, nivní uložení podél Blanice a mělké rašeliny. Převládají středně až silně kyselé hnědé půdy.

3.4.2 Klimatické poměry

Klimatické podmínky jsou tvořeny souborem klimatických prvků, které významně ovlivňují lokalizaci a selekci cestovního ruchu. Jedná se např. o teplotu, množství a rozložení srážek, délku slunečního svitu, vlhkost vzduchu atd. Díky těmto jevům je možné rozdělit klimatická pásma na tropické, subtropické, mírné, subarktické a arktické pásmo. Pro každé

pásmo je typické klima, které rovněž hraje roli při výběru dovolené. Někteří turisté mají rádi slunečné počasí a proto navštěvují subtropické a tropické oblasti, jiní dávají chladnějším oblastem a tak dávají přednost chladnějším pásmům, pro které je typické větší množství sněhových srážek, díky kterým mohou aktivně prožít pobyt lyžováním, snowboardováním atd.

Klimaticky náleží téměř celé Benešovsko do oblasti méně teplé, vyznačující se dlouhým, mírně suchým, létem, krátkým přechodným obdobím s mírně teplým jarem i podzimem a krátkou, mírně teplou, velmi suchou zimou s kratším trváním sněhové pokrývky. Roční průměrná teplota se zde pohybuje mezi 7-8 °C. O trochu teplejší je malé území na severozápadním cípu Benešovska a úsek Posázaví mezi Čerčany a ústím Blanice (průměrná roční teplota 8-9 °C). Výrazně studenější oblast je v nejvyšších polohách jižní části této oblasti, a to v Miličinské vrchovině a v jižní části vrchoviny Čertova břemene, která se nachází na jihozápadní hranici Benešovska (průměrná roční teplota 6-7 °C). Průměrné roční srážky se většinou pohybují mezi 600-700 mm, v sušší nejzápadnější části mezi 500-600 mm. Ve sledované oblasti převažují západní větry společně s větry vanoucími z jihozápadu a severozápadu.

Jelikož je CHKO Blaník součástí Benešovska, náleží klimaticky do stejné oblasti. Délka vegetačního období je zde 150 dní. Roční průměrná teplota je 7,5°C. Průměrné roční srážky jsou zde 650 mm.

3.4.3 Hydrologické poměry

Také hydrologické poměry určují rozsah a směr cestovního ruchu. Jedná se o podzemní a povrchové vody. Mezi podzemní vody patří minerální a termální prameny, na jejichž základě vznikají lázně na léčbu mnohých chorob. Atraktivními jevy jsou např. gejzíry, vyvěračky atd. Povrchové vody zahrnují oceány, moře, jezera, řeky a jiné přírodní nebo uměle vytvořené vodní plochy a poskytují podmínky pro aktivní cestovní ruch, např. vodáctví, rybolov, potápění, plavání, jachting atd. Zároveň hraje roli také teplota vody, svojí úlohu má také estetický faktor (průzračnost a barva vody, typy pobřeží atd.).

Vodákům a milovníkům řek jsou v oblasti Benešovska k dispozici splavné úseky Vltavy a především Sázava s turistickým centrem vodáků v Týnci nad Sázavou. Také Slapská údolní nádrž láká návštěvníky k projížďkám výletními loděmi. Ostatní vodní plochy jsou mimo jiné využívány ke koupání, plavání, ale také v zimě k bruslení atd.

Většina toků v oblasti Benešovska náleží k úvodí vltavskému, pouze nepatrná část u

jihozápadní hranice náleží do povodí Lužnice. Část přirozených hranic okresu tvoří na severozápadě tok Vltavy (Slapská nádrž) a z východu do Vltavy přitékající Sázava. Terénní sníženinami protékají menší toky. Na jihozápadě okresu je kotlina sedlecká se stejnojmenným potokem a dále kotlina voticko-bystřická s Bystrým potokem. Do Slapské nádrže vtéká Mastník s přítoky Křečovickým a Vlkonickým potokem. Širokou sníženinou blanické brázdy protéká říčka Blanice. Další je levostranný přítok Sázavy u Českého Šternberka, do které ústí Janovický, Křešický a Štěpánovský potok. Celé území vyniká poměrně značným množstvím rybníků, které mají většinou malou rozlohu. Největším z nich je Podhrázský rybník u Bystřice. Neopominutelná je i nádrž Švihov na Želivce.

Osu Podblanicka tvoří řeka Blanice pramenící v Mladovožické pahorkatině. Ústí do Sázavy v nadmořské výšce 304 m. Délka toku je 62,8 km, plocha povodí 543 km². Je evidována jako vodohospodářsky významný tok, od Kamberka jako vodárensky významný tok, jeden ze zdrojů vody pro město Vlašim. Mezi její přítoky je nejdelší zleva přitékající Chotýšanka, zprava pak Brodec.

Stojaté vodstvo představují v CHKO rybníky, v počtu několika desítek, většinou malé rozlohy. Největším rybníkem je Kamberk, dále pak Adamák, Strašik a Jordán. Většinou se jedná o rybníky potočné či říční. Žádný ze zdejších toků není splavný a jejich hospodářský význam spočívá především v mikroklimatickém vlivu při zvyšování vlhkosti ovzduší, rybníky jsou běžně využívány také rybářsky.

3.4.4 Výskyt rostlinstva a živočišstva

Také fyto- a zoogeografická sféra ovlivňují cestovní ruch. Vytváří krajinu s atraktivitami a proto jsou její významnou komponentou. Na jejich existenci jsou vytvářeny produkty, které jsou předmětem návštěvy. V případě rostlin se jedná o botanické zahrady a skleníky, život zvířat popisují zoologické zahrady, safary a národní parky.

Současná vegetace Benešovska odpovídá mozaikovitě kulturní krajině – pole, louky, hospodářské lesy z nepůvodních dřevin, sady apod. Původně byla celá oblast pokryta lesy, na severozápadních okrajích s živnějšími půdami dubohrabřinami, jinak kyselými doubravami s různě velkými ostrovy bučin, chudších bikových i bohatších květnaných. Dnes se z těchto porostů zachovalo jen několik zbytků. Nejvíce přírodě blízkých porostů, často suťových, se soustřeďuje v kaňonovitých úsecích údolí Vltavy a Sázavy, kde jsou i skály porostlé formacemi ochuzených skalních stepí nebo vřesovin. Výjimečný ráz mají reliktní bory a skalní vegetace na hadcích u Dolních Kralovic. V údolích se místy zachovaly zbytky olšin a

menších mokřadů. Z chráněných rostlin roste v této oblasti bledule jarní, dřípátka horská, jalovec obecný, lilie zlatohlávek, lýkovec, kosatec žlutý apod.

Celkový charakter současné fauny je určen především polohou okresu na území Středočeské pahorkatiny, tzn., že zde převažují živočichové listnatých lesů, např. tesaříkovití brouci, datlovití ptáci. Specifická společenstva objevíme v tekoucích i stojatých vodách a v jejich okolí. Najdeme zde několik druhů ryb (pstruh potoční, candát obecný, parma říční), obojživelníky (ropucha obecná, rosnička zelená, kuňka ohnivá), plazy (slepýš křehký, ještěrka obecná, užovka obojková), ptáky (jiříčka obecná, vlaštovka obecná, stehlík obecný), savce (ježci, černá zvěř, hmyzožravci).

Klimatické podmínky v CHKO jsou vhodné pro rozvoj lesa, proto hlavním a téměř jediným přirozeným vegetačním typem na tomto území je les. Fytogeograficky patří celé území do obvodu Českomoravského mezofytika. Původně pokrýval celé území les, dnes je oblast více než z poloviny odlesněna a zbylé lesy přeměněné na jehličnaté kultury. Nejhodnotnější vegetace se dnes soustřeďuje na pramenných loukách a mokřadech při rybnících, kde rostou bazanovec kytkokvětý, rosnatka okrouhlostá, d'áblík, vachta atd. Z lesních druhů je to lilie zlatohlavá, oměj pestrý, plavuně atd. Na teplých svazích v údolí Blanice se vyskytují dubohabřiny, na suchých místech s příměsí borovice. 2/3 území zaujímá zemědělský půdní fond – pěstují se obiloviny, brambory, řepka a hrách, jeteloviny a trávy.

Celkový charakter současné fauny CHKO je určen především polohou území ve Středočeské pahorkatině. Převažují zde tedy živočichové listnatých opadavých lesů střední Evropy. Vyskytují se zde ale i druhy tzv. kulturní stepi a druhy vázané na blízkost člověka. Krom běžné fauny středočeské kulturní krajiny žije v CHKO dosud řada vzácnějších nebo obecně ohrožených druhů. Ze savců je to vydra, netopýr černý a velký, z hnízdících ptáků bramborníček hnědý, ještřáb lesní, moták pochop, potápka malá, sluka lesní a výr. Mezi další druhy patří druhy orla a orlovce, plazi (ještěrka, užovka), obojživelníci (rosnička, skokan, čolek). Mezi silně ohrožené druhy, které se nachází v CHKO, patří mihule potoční a sekavec písečný. Z bezobratlových je to rak říční, motýlice lesklá či vážka jasnoskvrnná. Na Velkém Blaníku žije alpský plž zemoun.

3.5 Základní údaje o CHKO Blaník

Území se rozkládá na středním toku Blanice na jih od Vlašimi mezi obcemi Libouň, Veliš, Vracovice a Načeradec v bližším okolí Velkého Blaníku (638 m) v nadmořské výšce 360-638 m ve východní části okresu Benešov Středočeského kraje. Blaník byl vyhlášen za

chráněnou krajinou oblast výnosem Ministerstva kultury ČSR čj. 17.332/81 z 29. 12. 1981. Se svou rozlohou 40,31 km² je Blaník nejmenší CHKO v naší republice. Správa CHKO sídlí v Louňovicích pod Blaníkem. Z Blaníku byl použit jeden z prvních základních kamenů na stavbu Národního divadla.

3.5.1 Důvod vyhlášení

Hlavním důvodem je zachování harmonické, biologicky vyvážené krajiny, jejíž ústřední dominantou je památná hora Blaník, pozoruhodná i z geologického hlediska, nehledě k zachovalým lesním porostům. Základním prvkem oblasti je mozaika lesních celků, polí, luk a menších rybníků s vhodně začleněnou zástavbou obcí s četnými historickými památkami. Prostředí je dosud jen málo narušené průmyslovým i zemědělským znečištěním. V rámci oblasti Benešovska jde o jediné velkoplošné území.[27]

3.5.2 Ochrana přírody

Ochrana přírody je možné rozdělit na obecnou a zvláštní ochranu. Obecná ochrana přírody zahrnuje významné krajinné prvky (lesy, vodní toky, rybníky, rašeliniště), územní systém ekologické stability, neživou přírodu, ochranu krajinného rázu atd. Zvláštní ochrana přírody představuje velkoplošná chráněná území (národní parky, chráněné krajinné oblasti) a maloplošná chráněná území (přírodní památky, přírodní rezervace, národní přírodní památky, národní přírodní rezervace). [21]

Na území CHKO Blaník se nacházejí 3 přírodní rezervace (PR Velký Blaník, PR Malý Blaník, PR Podlesí), 2 přírodní památky (PP Částrovické rybníky, PP Rybník Louňov) a 1 přechodně chráněná plocha (Křížovský lom), dále pak několik památných stromů. Důležitá pro ochranu přírody je také soustava Natura 2000 a Program péče o krajinu.

Maloplošná chráněná území

PR Velký Blaník

Jedná se o lesní komplex na vrcholu Velkého Blaníka a Slepíčí skály severovýchodně od Louňovic p. Blaníkem. Vyskytují se zde zchovalé lesy přirozené skladby s převahou buku s četnými skalními výchozy. Nadmořská výška 474-638 m.

PR Malý Blaník

Jedná se o lesní komplex na vrcholu Malého Blaníka jihovýchodně od Louňovic p.

Blaníkem, kde se objevují zachovalé lesy přirozené skladby s převahou buku s četnými skalními výchozy. Nadmořská výška 501-580 m.

PR Podlesí

Pramenná zrašelinělá louka v údolí Býkovického potoka a dva rybníky severně od obce Býkovice p. Blaníkem. Tato přírodní rezervace je jedna z nejvýznamnějších mokřadních lokalit na území CHKO Blaník. Nadmořská výška 474-486 m.

PP Částrovické rybníky

Částrovické rybníky jsou významnou mokřadní lokalitou, která představuje soustavu tří menších rybníků a mokřadích luk v mělkém údolí na Částrovickém potoce 1 km jihovýchodně od Vracovic.

PP Rybník Louňov

Rybník Louňov je přírodní památkou díky vodnímu a litorálnímu společenstvu s výskytem vzácných a chráněných druhů rostlin a živočichů.

Přechodně chráněná plocha Křížovský lom

Bývalý lom na kámen se nachází 1 km severozápadně od Křížova. Jeho činnost ustala v roce 1988. Jedná se o význačnou mineralogickou lokalitu s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů.

Památné stromy

Chráněno je zde 22 stromů sedmi druhů. Patří mezi ně např. lípy v Libouni, trnovník akát v Krasovicích, jilm habrolistý u silnice u Podlouňovického mlýna u Louňovic, lípa v Olešné, stomořadí lip podél silnice u Louňovic, skupina lip u kostela v Louňovicích, buk lesní u dolního Částrovického rybníka, smrk stepilý (zvaný Velký Mnich) na vrcholu Malého Blaníku, dub letní na hrázi rybníka Louňov, dub letní v Křížovské Lhotě, dub letní na poli K Olešné.

Natura 2000

Natura 2000 je soustava lokalit chránících nejvíce ohrožené druhy rostlin, živočichů a přírodních stanovišť (např. rašeliniště, olšiny nebo horské smrčiny apod.) na území Evropské

Unie.

Na území CHKO Blaník jsou k ochraně v rámci soustavy Natura 2000 navrženy 2 lokality - přírodní rezervace Podlesí a řeka Blanice, která na jihu i na severu přesahuje hranice CHKO.

Program péče o krajinu (PPK)

Program péče o krajinu (PPK) je dotační titul Ministerstva životního prostředí. V jeho rámci jsou poskytovány finanční prostředky např. na kosení podmáčených luk, výsadbu alejí listnatých stromů, ošetřování památných stromů, obnovu zaniklých tůní, vytváření naučných stezek atd.

Správa chráněné krajinné oblasti Blaník tento program plně využívá pro realizaci opatření stanovených Plánem péče o zvláště chráněná území. Nejvíce finančních prostředků je věnováno na ošetření mokrých a podmáčených luk, aby byla zachována jedinečnost prostředí těchto biotopů. Je zde podporováno sečení, vysazování alejí, ošetřování památných stromů, instalují informační tabule, budují se naučné stezky atd.

3.5.3 Správa CHKO Blaník

Specifické postavení ve vymezené oblasti má Správa CHKO Blaník, která představuje regionální pracoviště Správy ochrany přírody (SOP) a zároveň má na území chráněné krajinné oblasti a jejího ochranného pásma kompetence orgánu ochrany přírody.

Činnost SOP a jednotlivých regionálních pracovišť vychází z velkého množství zákonů, vyhlášek a nařízení. Jako instituce působící v oblasti ochrany přírody se opírá především o zákon 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Jako organizace státní správy je mj. povinna poskytovat informace podle zákona 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím. [22]

Na činnosti Správy CHKO Blaník se od jejího vzniku podílelo mnoho regionálních spolupracovníků, přírodovědců a vlastivědných badatelů i dalších předních odborníků z celé republiky, ale i ze zahraničí. V dnešní době zde pracuje 6 zaměstnanců.

Jako regionální pracoviště Správa chráněné krajinné oblasti Blaník zahrnuje správní obvody těchto obcí s rozšířenou působností: Říčany, Benešov, Kutná Hora, Sedlčany, Votice, Vlašim, Světlá nad Sázavou, Tábor, Pacov, Humpolec, Pelhřimov.

Správa CHKO Blaník má řadu kompetencí a činností, např. vykonává státní správu v

ochraně přírody a krajiny, přezkoumává rozhodnutí orgánů obcí vydaná ve správním řízení na úseku ochrany přírody a krajiny, vede výpisy z ústředního seznamu ochrany přírody v obvodu své působnosti, je oprávněna k vydání vyhlášky o zřízení přírodních rezervací a přírodních památek, může si vyhradit působnost obce ve věci kácení dřevin rostoucích mimo les, rozhoduje o odstranění následků neoprávněných zásahů do přírody, rozhoduje o odebrání nedovoleně držících jedinců zvláště chráněných druhů, projednává a ukládá pokuty podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, za přestupky a protiprávní jednání, plní zároveň úkoly odborných organizací ochrany přírody a krajiny ve svých územních obvodech, provádí inventarizační přírodovědné průzkumy, vede dokumentaci a šetření v ochraně přírody, spolupracuje s výzkumnými a vědeckými pracovišti, zajišťuje strážní, informační a kulturně výchovnou činnost, zajišťuje péči o zvláště chráněná území ve své územní působnosti, je oprávněna k vydání nařízení pro obvod své působnosti, ale také propaguje šetrné způsoby hospodaření. Správa CHKO udržuje také ve spolupráci s ČSOP naučnou stezku „Velký Blaník“, která vede k nejnavštěvovanějšímu místu – rozhledně na Velkém Blaníku.

Adresa:

Louňovice pod Blaníkem 8

257 06

tel/fax: 317852654

e-mail: blanik@schkocr.cz

Úřední dny:

Po: 7:30-17:00

St: 7:30-17:00

Pracovníci Správy CHKO Blaník:

Vedoucí Správy: RNDr. Lubomír Hanel, CSc.

lubomir.hanel@schkocr.cz

Zástupce vedoucího, zemědělství, Program péče o krajinu (PPK): Ing. František Vondrák

frantisek.vondrak@schkocr.cz

Ekologická výchova, Natura 2000, informatika, GIS: Ing. Mgr. Martin Kludys
martin.klaudys@schkocr.cz

Státní správa, stavby: Jana Holujová
jana.holujova@schkocr.cz

Státní správa, botanika, web: Mgr. Adriana Havlíčková
adriana.havlickova@schkocr.cz

Zoologie: Petr Záruba
petr.zaruba@schkocr.cz

4 Situační analýza

Potenciál představuje na trhu cestovního ruchu především stranu nabídky. Vyjadřuje nevyužitý stav věci a záleží na stupni vyspělosti, jak společnost dokáže potenciál využívat. Nabídka je tvořena přírodními atraktivitami, společenskými atraktivitami a vše je doplněno infrastrukturou služeb s optimální podporou institucionální sféry. Na základě objemu poptávky ve vztahu k nabídce jsou rozlišovány lokality na prostory místního, regionálního, národního a světového významu.

Analýza potenciálu na straně nabídky je jeden z nejvýznamnějších nástrojů k rozvoji cestovního ruchu jednotlivých lokalit. Potenciál je silně ovlivněn rozvojem techniky a technologií, kvalitou lidských zdrojů, distribučními a prodejními činiteli atd. [17].

4.1 Primární potenciál

Primární potenciály představují přírodní a společenské atraktivity. Pestrost druhů, stupeň přitažlivosti a kvalita těchto atraktivit profiluje potenciální možnosti dané lokality, oblasti nebo regionu v cestovním ruchu. Rozdělují se na atraktivity nižších řádů (aktivují se samovolně) a vyšších řádů (vznikají buď spojováním několika atraktivit nižších řádů přirozenou cestou, nebo jsou cíleně iniciovány lidským faktorem).

Primární potenciál zahrnuje přírodní složky, hlavně reliéf, klima, povrchové i podzemní vodstvo a biosféru. Dále k primární potenciál zahrnuje kulturně historické památky jako výsledek lidské činnosti, včetně lidové kultury, společenských a kulturních akcí jiných technických děl, jako např. výškové domy, průmyslové závody, dopravní zařízení, které také získávají oblibu turistů při jejich poznávání.

Území Benešovska svými atraktivními cíli navazuje na hlavní turistické centrum České republiky, kterým je Praha a nabízí tak zpestření pobytu domácím i zahraničním turistům.

4.1.1 Přírodní atraktivity

Přírodní atraktivity mají relativně konstantní výskyt v určitých oblastech. Za atraktivity pokládáme takové zvláštnosti, které jsou pro danou oblast typické a zároveň jsou svým způsobem ojedinělé. Jedná se např. o klima, morfologické členění terénu, hydrosféru, fyto- a zoosféru, kvalitu životního prostředí.

Atraktivity nižších řádů představují např. jeskyně, jezera, sklaní města, unikátní

přírodní útvary atd. Naopak vyšší řád představuje např. moře v kombinaci s členitým pobřežím a vhodným klimatem, např. azurové pobřeží, karibská oblast atd.

Jejich charakteristika je uvedena v předchozí kapitole a proto jsou zde uvedeny přírodní atraktivita, které jsou turisticky zajímavé a mají kladný význam pro rozvoj cestovního ruchu dané oblasti.

Hlavní přírodní atraktivitou je zachovalá příroda a přírodní útvary, rezervace a jiné přírodní památky na území CHKO Blaník, na které je tato práce zaměřena. Ochranný režim území dovoluje jejich přiměřené turistické a rekreační využití a usměrňuje pohyb a chování turistů. Tato oblast je z hlediska cestovního ruchu využita především pro pěší turistiku, která je základním druhem turistiky a zároveň taky nejméně náročným z hlediska technických podmínek. V České republice je tento druh turistiky velmi oblíbenou náplní volného času, což platí také v oblasti CHKO Blaník. Celá oblast je protkána sítí dobře značených turistických cest, které návštěvníky dovedou do míst přírodovědného, ale i historického charakteru. Nejoblíbenější a nejvíce využívanou stezkou je stezka „Velký Blaník“, která vede k nejnavštěvovanějšímu místu – rozhledně na Velkém Blaníku. 3,5 km dlouhá naučná stezka o 10 zastaveních vede přes vrchol Velkého Blaníku po trase červené turistické značky. Na obou koncích stezky, tedy nad obcemi Kondrac a Louňovice pod Blaníkem, je možno parkovat s automobilem i autobusem. Od poloviny června 2005 je na začátku turistické stezky na Velký Blaník umístěna deska připomínající výstup prezidenta ČR Václava Klause na vrchol při vstupu České republiky do Evropské unie. Velký Blaník svou symboličností poskytl inspiraci mnoha umělcům, zejména hudebníkům (B. Smetana, Z. Fibich), ale i malířům-krajinářům ve druhé polovině 19. století (J. Mařák a jeho škola, M. Aleš).

Zároveň byla 25. září 2005 otevřena naučná stezka „Malý Blaník“. Naučná stezka Malý Blaník – Podlesí vede po okruhu dlouhém asi 5,5 km přes přírodní rezervace Malý Blaník (lesy, bučina) a Podlesí (mokřad, rybníky). Okruh je značen bílými značkami se šikmým žlutým pruhem. Stezka je vhodná i pro netréované turisty – kromě prudšího stoupání na vrchol Malého Blaníku vede zcela nenáročným terénem.

Také Klub českých turistů pořádá výlety do této oblasti. Je zde tedy několik stezek, na které jsou napojeny další turisticky značené cesty.

Pro tuto oblast je významná i cykloturistika. Oblastí Benešovska prochází vnitrostátní cyklotrasa 2. řádu, která začíná v Praze, vede přes Újezd u Průhonic, Týnec nad Sázavou, Neveklov, dále na Tábor a Lom u Tábora, kde se napojuje na další cyklotrasy. Jednou z cyklotras v oblasti Podblanicka je např. trasa vedoucí z Louňovic pod Blaník do Českého

Šternberka (25 km). Podblanické infocentrum vytvořilo další 4 cyklotrasy. Jsou rozděleny podle světových stran a každá z nich začíná a končí ve Vlašimi. Jejich vzdálenost a tedy i náročnost je různá. Na trasách se nachází zajímavá místa jako např. Louňovice pod Blaníkem, Šelmberk, Kladruby, Český Šternberk, ale i Benešov, Bystřice atd. V posledních letech se vytváří síť restaurací, rekreačních a jiných služeb, které navazují na již zmíněné cyklotrasy.

Stejně důležitá pro Benešovsko je vodní turistika na sportovních lodích, která má dlouhou tradici. Dnes se soustřeďuje na několik nejvyhledávanějších řek, kde většinou nechybí možnost zapůjčení lodí s vybavením a možností jejich dopravy. V hlavní sezóně je možné se setkat poměrně často také s negativními jevy, jako např. podcenění nebezpečí zejména na jezích, v období sucha nedostatek vody atd. Pro vodní turistiku je využívána např. řeka Sázava, Vltava, méně využíván je úsek na řece Blanice, která prochází CHKO Blaník. Neopominutelné jsou také jednorázové, ale pravidelně konané akce např. na Konopištském potoce, na Mastníku. Pro letní rekreaci jsou využívány vodních nádrže např. na Slapech (střediska Rabyně, Živohošť, Žďár), ve Švihově, ale také přírodní koupaliště v Sedlčanech atd.

4.1.2 Kulturní atraktivity

Kulturní atraktivity jsou také neměnné a zahrnují se mezi ně např. architektonické stavby a památky, historická sídla, muzea a galerie, divadla, koncerty a festivaly, produkty virtuální reality (zábavné parky), ale i sportovní události, tradice, folklór, místní kuchyně. Vyjadřují věci, které se vážou k akcím a hodnotám, které vytvořil člověk nebo společnost. Významná jsou ucelená, ale i jednotlivě se vyskytující architektonická díla a jiné kulturní památky. Lidé mají převážně pozitivní přístup ke kulturně estetickému dědictví.

K atraktivitám nižšího řádu patří kulturní a historické památky nejen mezinárodního a národního významu, ale také památky regionálního a místního významu. Mezi atraktivity vyššího řádu patří karnevaly, návštěvy zábavných parků, lidové zvyky, kulturní akce, slavnosti pořádané na základě historické události nebo výročí atd.

Vedle přírodních krás lákají turisty na Benešovsko i zachovalé památky. Blízkost sídelního města a důležité obchodní cesty předurčovaly oblast již ve středověku ke vzniku hradů, tvrzí, klášterů a kostelů, které se dílem dochovaly dodnes. Z tvrzí a zřícenin je to např. Dubá, Odranec, Kožlí, Zbořený Kostelec a Zlenice, z hradů Český Šternberk a z klášterů Sázava. Původní hrady se často v době pozdější přestavovaly na pohodlnější zámky. Veřejnosti přístupné jsou objekty ve Vrchotových Janovicích, Růžkových Lhoticích u

Čechtice, Jemniště u Benešova a zámek ve Vlašimi nebo Konopiště. Benešovsko upoutává také menšími církevními stavbami – románské rotundy v Týnci nad Sázavou, Pravoníně, gotické kostely na Chvojínku (u Konopiště) a v Ratměřicích u Votic, románský kostel v centru Pořící nad Sázavou, ve Vranově u Čerčan a Nesvačilech u Benešova. V těchto případech se jedná o venkovskou sakrální architekturu, kterou spravuje farář a kde s konají bohoslužby, případně pohřby či svatby. Turisticky zajímavé jsou také synagogy v Divišově nebo Načeradci.

Neopomenutelná jsou také muzea, která seznamují návštěvníky s přírodou, dějinami i současností okresu. Mezi navštěvovaná muzea patří např. muzeum ve Vlašimi, které je zaměřeno na výstavu zbraní, v Týnci nad Sázavou, Benešově (regionální muzeum a muzeum fotografie a grafického designu), Netvořicích a Růžkových Lhoticích. V Týnci nad Sázavou, Voticích a Benešově je možné navštívit také galerii. Hvězdárna nebo planetárium se nachází ve Vlašimi a Ostředku. Rodiště věhlasných umělců Josefa Suka a Svatopluka Čecha se připomínají v Křečovicích a Ostředku.

Historii a použité dopravní prostředky a nástroje je možné si připomenout ve vojenském muzeu v Lešanech a v muzeu motorek v Netvořicích a Konopišti. Obec Jankov je známa díky bitvě, která se konala 6. března 1645, kdy Švédové porazili habsburské generály Hatzfeldta a Götze. Touto bitvou byla obec zničena. Stejně tak Neveklov měl svoji úlohu během 2. světové války. Bylo zde vyklizeno 62 obcí a prostor byl přeměněn na cvičiště zbraní SS, byly zřízeny malé koncentrační tábory, u Netvořic filmové ateliéry pro natáčení bojů z východní fronty, u Blaženic makety ukrajinských vesnic apod.

V oblasti Benešovska se nacházejí také jezdecké areály, kde je možné si zajistit výcvik na jízdárně, vyjížděky, kurzy s ubytováním a stravováním, dětské tábory s výukou jízdy na koních, speciální výcviky koní atd. Těmito místy je např. Benice, Nedvězí, Křížov, Heroutice, Pecínov, Nová Ves atd. Golf je možné si zahrát na golfovém hřišti u Konopiště. Významné je také letiště v Bystřici, které využívají místní aerokluby k letání na motorových letounech a bezmotorových kluzácích, k pilotnímu výcviku. Letiště je také využito k aktivitám pro veřejnost, např. vyhlídkové lety, letecké dny atd.

Významným botanickým útvarem je např. zámecký park v Konopišti a Jemništi. Tyto parky vytvářejí zámekům pěknou kulisu a návštěvníkům poskytují příjemné procházky. Jsou uměleckým dílem zahradní a parkové architektury, často s památnými či chráněnými porosty.

Mezi nejvýznamnější a zároveň nejnavštěvovanější kulturní památky na Benešovsku považují Český Šternberk, Jemniště, Konopiště, zámek ve Vlašimi a Vrchotových Janovicích.

Tyto jmenované atraktivity jsou krátce popsány.

Hrad Český Šternberk (Příloha 4, obrázek 3)

V roce 1241 založil Zdeslav z rodu Divišovců nad řekou Sázavou raně gotický hrad. Pojmenoval jej podle svého erbovního znamení, zlaté hvězdy. Původní podoba raně gotického hradu je skrytá v jádru dnešní stavby, která je výsledkem několika úprav. Stavební vývoj hradu byl v zásadě dokončen pozdně gotickými zásahy k zesílení obranyschopnosti. Další stavební práce vedly k úpravám obytných a reprezentačních prostor hradu, které byly vyzdobeny bohatými raně barokními štuky. Původně gotický hrad dostal konečnou barokní zámeckou podobu v 18. století. Dodnes patří rodu hrabat ze Sternbergu. K unikátním patří hradní kolekce mědirytin s tematikou třicetileté války a expozice rodových sbírek.

Zámek Jemniště (Příloha 4, obrázek 7)

V roce 1723 nechal vybudovat František Adam Trautmannsdorf dle návrhu pražského architekta F.M. Kaňky barokní zámek Jemniště. Po požáru roku 1754 byl zámek částečně upraven v duchu rokoka a tato podoba zůstala zachována do dnešních časů. Zámecké interiéry jsou vybaveny dobovým nábytkem a sbírkami Sternbergů. Ústřední prostorou zámku je taneční sál prostupující dvěma patry, jehož stropy a stěny zdobí rokokové malby od Felixe Ant. Schefflera. K nejkrásnějším interiéřům patří zámecká kaple Sv. Josefa s výzdobou Václava Vavřince Reinera, Felixe Antonína Schefflera a Matyáše Bernarda Brauna. Uvnitř se nachází zajímavá interiérová expozice, nástrovní malby a fresky. Areál zámku je doplněn rozsáhlým anglickým parkem.

Zámek Konopiště (Příloha 4, obrázek 6)

Hrad Konopiště, předchůdce dnešního zámku, vznikl zřejmě na konci 13. století, kdy byl opěrným bodem předáka jedné ze šlechtických stran, pražského biskupa Tobiáše z Bechyně (z rodu pánů z Benešova). Od r. 1327 patřil Šternberkům, byl jimi zde krátce vězněn král Václav IV. Za husitských válek stál hrad na protitáborské straně. Od r. 1590 měnilo Konopiště, zejména z důvodu zadlužení, poměrně často majitele. K neutěšenému stavu panství přispělo i vydrancování Švédy za třicetileté války. Začátkem 18. století získali hrad Vrtbové, kteří zde provedli rozsáhlé změny, kterými se z hradu stal pohodlný zámek. Na úpravách se podíleli architekt F.M. Kaňka i sochař M. B. Braun. V roce 1887 koupil zámek budoucí následník rakouského trůnu, František Ferdinand d'Este. Ten se sem často uchyloval

pro neshody na dvoře kvůli nerovnému sňatku s Žofíí Chotkovou. Úprav, které zde byly v té době prováděny, se zúčastnil také architekt Josef Mocker, známý z přestavby Karlštejna. Zámecké místnosti byly vybaveny muzeálními sbírkami, jejichž základ pochází z dědictví Františka Ferdinanda po modenském vévodovi. Následník zde také shromáždil velké množství uměleckých sbírek a loveckých trofejí. Zámek je obklopen anglickým parkem s růžovou zahradou, celkově o rozloze 225 ha. Zoologickou zajímavostí jsou dva medvědi v hradním příkopu.

Zámek Vlašim (Příloha 4, obrázek 5)

Původní hrad nechal postavit ve 14. století Hynek z Vlašimi. Od poloviny 15. století do poloviny století 16. byl hrad postupně přeměňován na šlechtické sídlo. Za nedlouho bylo sídlo renesančně přestavěno. Od 18. století až do roku 1945 vlastnili zámek Auerspergové, kteří nechali zámek klasicistně upravit. V expozici zámku se nacházejí původní zbraně, lovecké trofeje dřívějších majitelů, nářadí a oděvy dříve užívané a mnoho dalších zajímavých exponátů.

Zámek Vrchotovy Janovice (Příloha 4, obrázek 4)

Původní vodní tvrz přestavěli koncem 16. století páni z Řičan na renesanční zámek, ale již roku 1603 přešly Janovice do rukou Vrtbů, kteří podnikli různé úpravy. Nejvýznamnější z nich proběhla v letech 1750-1766 za Arnošta F. Vrtby, který zámeček pozdně barokně přestavěl. Do roku 1858 však stavbu, kterou zdědili Vratislavové z Mitrovic, pronikavě změnila romantická novogotická přestavba. V interiérech zámku se samostatnými expozicemi (česká společnost 19. století, Rilke + Kraus a Vrchotovy Janovice, české zvonařství) zaujme již schodiště s nástěnnými malbami F. Dallingera z roku 1862 a rokokově laděnými sochami L. Widmanna ze stejné doby. V zámku je otevřena expozice pražského Národního muzea a expozice životního stylu 19. století.

Chráněná krajinná oblast Blaník má také několik kulturních památek - počínaje památkami archeologickými (Velký a Malý Blaník, Louňovice) přes význačné objekty církevní i světské architektury až po objekty architektury lidové a mají tedy z hlediska cestovního ruchu také určitý význam. Proto jsem některé památky vybrala a krátce charakterizovala.

Kondrac

Trojúhelníkové návsi dominuje kostel sv. Bartoloměje. Jak je patrné z celkové dispozice románského tribunového kostela, vznikl před rokem 1200. Z původní románské dispozice se zachovala loď, tribuna a celé západní průčelí završené dvěma věžicemi se sdruženými okny. Význam kostela umocňují i nástěnné malby zachované v lodi kostela a datované do první čtvrtiny 13. století.

Libouň

Obec Libouň je proslulá zejména rotundou zasvěcenou sv. Václavu. Kostel o válcové lodi, s apsidou a hranolovou věží na západě vznikl nejspíše v první čtvrtině 13. století.

Louňovice pod Blaníkem

Vznik Louňovic pod Blaníkem, které tvoří přirozené centrum oblasti, je spojen s působením ženského premonstrátského kláštera, který vznikl před polovinou 12. století. Další kulturní památkou je Louňovický zámek, situovaný při západní frontě náměstí, který je zbudovaný na pravidelném půdorysu s nárožními zpevněnými válcovými věžemi. Střed obce tvoří obdélníková náves s kostelem Nanebevzetí P. Marie se stopami gotického původu. Byl však zcela zbarokizován ve 2. polovině 17. století.

Načeradec

Jeho počátky sahají rovněž do 12. století. Vypovídají o tom nejenom písemné prameny, ale i stavební dispozice kostela sv. Petra a Pavla, kde nejstarší stavební etapu představuje obvodové zdivo lodi a západní věž posunutá mimo její osu. Věž se v prvním patře, kde byla tribuna, otvírá obloukem do lodi. Tato stavební dispozice odpovídá polovině 12. století. Další stavební úpravy pocházejí ze 13. a 15. století.

Pravonín

Na návsi se rozkládá zámek s parkem. Byl vystavěn počátkem 18. století v barokním slohu na místě bývalé tvrze. Klasicistně byl přestavěn roku 1765. Cenný je také kostel sv. Jana Křtitele, románská rotunda zvláštního tvaru – elipsy, která byla postavena zhruba v první čtvrti 13. století.

Veliš

Zajímavý je kostel sv. Josefa, původně gotický z poloviny 14. století. Kostel byl

přestavěn v roce 1772, kdy bylo též přistavěno dřevěné patro věže. Nizká dřevěná zvonice byla obnovena v roce 1908.

Rozhledna na Velkém Blaníku (Příloha 5, obrázek 8,9)

Rozhledna je dominantou CHKO a proto především na ní jsem se zaměřila v mé práci. Na Velkém Blaníku stávala původně jednoduchá dřevěná rozhledna, kterou dal v roce 1895 postavit kardinál Schönborn. Místní stavitel Limax ji zbudoval na způsob trianglu jako 20 m vysokou věž, otevřenou, dřevěnou. Vystupovalo se na ni po žebřících. Počátkem 30. let byla rozhledna již ztrouchnivělá, v roce 1936 se zřítla.

Ještě v roce 1936 požádal arcibiskup Fr. Kašpar o povolení vystavět novou rozhlednu s kaplí sv. Václava, která by sloužila obřadům při svatováclavských poutích.

V roce 1940 stavbu realizoval Klub českých turistů z peněz, které získal za objekty v zabraném pohraničí. Stavitel Müller z Vlašimi zaměstnal řemeslníky z Vlašimi a Načeradce a za 300 000 Kč postavil 30 m vysokou šindelem krytou věž s 112 schody a kaplí v podobě přístřešku s kamenným stolem – oltářní mensou.

Rozhledna má kruhový výhled a z vyhlídky je možné přehlédnout třetinu Čech. Za příznivých podmínek je možné vidět i Šumavu a věž Svatovítského chrámu v Praze.

K hoře, na níž je rozhledna umístěna se váže známá pověst o Blanických rytířích, podle které Blaník ukrývá v sobě vojsko v čele s věčným knížetem svatým Václavem. Až bude české zemi nejhůř a bude obklopena cizími vojsky ze čtyř stran, tak teprve tehdy rytíři vyjedou na pomoc českému národu.

Vstupné na rozhlednu je 10,- Kč (do 15 let) a 15,- Kč dospělí. Rozhledna je otevřena od 1.4. do 30.9. každý den od 10,00 do 17,00 hod, od 1.10. do 31.3. pouze o víkendech a o svátcích od 10,00 do 16,00 hod.

Typ: dřevěná na zděné podezdívce

Výška: věž – 28,37 m, ochoz – 24 m

Výstup: 107 dřevěných schodů

Výhled: kruhový výhled, je možné přehlédnout třetinu Čech, na sever Vlašim (7 km), za příznivých podmínek je možné vidět i Šumavu a věž Svatovítského chrámu v Praze

Významné osobnosti Podblanicka

V obcích pod Blaníkem se narodilo a působilo několik předních osobností naší

kultury. Byl to např. hudební skladatel Zdeněk Fibich, který se narodil ve Všebořicích, kde byl zřízen jeho památník a na budově bývalé myslivny, kde se narodil, byla umístěna pamětní deska.

Další známou osobností byl např. hudební pedagog, skladatel a zakladatel pražského pěveckého sboru Hlahol Ferdinand Heller, který byl rodákem Vlašimi stejně jako architekt Kamil Roškot a akademická malířka Anna Rošková, podle níž byla pojmenována výstavní síň.

Na zámečku v Růžkových Lhoticích trávil svá studentská léta skladatel Bedřich Smetana. Součástí zámečku je pokoj, kde jsou umístěny štukové výzdoby z doby pobytu rodiny Smetanovy, dále klavír, na němž malý Bedřich hrával, kamna, lampa a při vchodu do nádvoří je výklenek s bustou Bedřicha Smetany. Podblanicko mělo velký vliv na Smetanovu tvorbu. Složil tu operu Dvě vdovy, symfonickou báseň Z českých luhů a hájů a jiná díla. V Prodané nevěstě je zhudebněná pouť v nedalekých Čechticích.

Rodištěm rybníkáře, ekonoma a zakladatele moderního chovu kaprů Josefa Šusty byl Jankov. Všechny tyto osobnosti a mnoho dalších se podíli na vytváření potenciálu cestovního ruchu tohoto regionu.

Společenské akce

Nejznámější akcí jsou Svatováclavské podblanické slavnosti, které se konají pravidelně každý rok a to vždy na konci měsíce září. Každoročně tak ožívá legenda o svatém Václavu a jeho vojsku. Jen jeden den v roce je možné spatřit Václava s vojskem a to vždy na jediný den v září. Již brzy ráno se na Velkém Blaníku koná bohoslužba. Poté vojsko společně s několika tisícovým davem návštěvníků sejde z hory Blaník do Louňovic. Zde Václav přednese projev k národu českému a ohlásí slavnosti za otevřené. Od té doby své dovednosti předvádí různí kejklíři, mistři ve výrobě zbraní a po celý den je možno vidět dobové zápasy rytířů. V zámeckých sklepeních se prodává medovina a na nádvoří zámku se opéká prase. Večer dávní mistři předvádí ohnivou show. V průběhu celého dne je možnost nákupu různého zboží u mnoha desítek stánků. Průběžně vystupují různé kapely a přestavení.

Další akcí, která je spojena s touto oblastí, je Podblanický hudební podzim. Festival byl založen v roce 1984 k počtě jednoho z nejvýznamnějších tvůrců vrcholného baroka, českého skladatele konce 17. a první poloviny 18. století, Jana Dismase Zelenky. Festival je zahájen v Benešově, ale probíhá v několika městech a městečkách středočeského kraje, např. Louňovice pod Blaníkem, Vlašim, Votice, Poříčí nad Sázavou atd. Účastní se ho mnoho

umělců a sborů, např. PRAGA CAMERATA, ENSEMBLE MARTINŮ, Jaroslav Svěcený, ale také např. Sbor benešovských učitelek.

Pojem Blaník nepředstavuje jen posvátnou horu a kulturní akce, ale mnoha lidem se pod tímto slovem vybaví „pohodové české rádio“, které denně poslouchají a které hraje české písničky. Tím se také Blaník dostal do podvědomí obyvatel a určitě přispěl ke zvýšení návštěvnosti.

4.2 Sekundární potenciál

Sekundární potenciály vytvářejí pracovní materiálně technickou základnu (MTZ), realizují příjmy v lokalitě, vytvářejí pracovní místa, oživují centra města a venkovskou krajinu a zvyšují přitažlivost místa. Sekundární potenciály jsou závislé na přitažlivosti (bonitě) primárního potenciálu [17].

MTZ cestovního ruchu je jedním ze základních faktorů rozvoje cestovního ruchu v dané oblasti. Je nutné ji doplňovat neustálým zlepšováním dalších faktorů, které také ovlivňují zájem návštěvníků. Důležité je zvýšení péče o památky, zajištění pořádku a hygieny ve městech, ubytovacích a stravovacích zařízeních, zvýšení kvality a rozšíření sítě informačních středisek a dalších subjektů, které poskytují informace o oblasti zájmu atd.

4.2.1 Ubytovací služby

Posláním ubytovacích služeb je umožnit přenocování nebo přechodné ubytování účastníků cestovního ruchu mimo místo jejich trvalého bydliště, včetně uspokojení dalších potřeb, které s přenocováním nebo přechodným ubytováním souvisejí, tedy především služby stravovací. Jsou významným předpokladem vzniku a rozvoje zejména dlouhodobého cestovního ruchu [11].

Podle „Doporučení upravující základní ukazatele po kategorizaci hostinských a ubytovacích zařízení“ se ubytovací zařízení člení na hromadná ubytovací zařízení (hotely a obdobná zařízení; jiná hromadná ubytovací zařízení – chatová osada, kemp, turistická ubytovna) a individuální ubytování (ubytování v bytě, ve vlastním objektu účastníka, u příbuzných, známých nebo přátel).

Kritériem pro zařazení ubytovacího zařízení je úroveň poskytovaných služeb, která je vyjádřena počtem hvězdiček. Pro nejluxusnější hotely se používá označení ***** , pro nenáročná ubytovací zařízení pouze *.

Podle Programu rozvoje cestovního ruchu ve Středočeském kraji se nachází ve oblasti Benešovska 80 ubytovacích zařízení s celkovým počtem 1077 pokojů a 3307 lůžek. Celkové využití pokojů je 46,9 %.

Ubytování v hotelech nabízí především větší města. Jedná se většinou o ubytovací zařízení, které má 3*. Několik hotelů se nachází v přímo v Benešově, např.:

- Hotel Pošta	45 lůžek
- Hotel Atlas	64 lůžek
- Hotel Benica	60 lůžek
- Hotel Amber	80 lůžek
- Hotel Zimní stadion	50 lůžek
- Hotel Nová Myslivna	60 lůžek

Dalšími hotely jsou např.:

- Hotel Měřín v Jablonné nad Vltavou	192 lůžek
- Hotel Pecínov v Pecínově	100 lůžek
- Parkhotel Český Šternberk	50 lůžek

Menší počet lůžek nabízí dále Hotel U Hlaváčků v Bystřici, Hotel Green Valley Park v Chotýšanech, Hotel Nad řekou v Týnci nad Sázavou atd.

Neméně důležitou roli v oblasti ubytování mají také penziony, např. v Benešově Penzion U Bejkárny, Penzion Bedrč, Penzion Český Dvůr v Postupicích, Penzion U Mlýna v Českém Šternberku, Penzion Usedlost v Bělíci, Penzion Žižka Slapy v Rabyni, Penzion Farma Benice v Benicích, Penzion M. a V. Ševčíkovi ve Voticích atd. Penziony nabízí ubytovací kapacitu v rozmezí 20 – 30 lůžek.

Mezi ostatní ubytovací zařízení je možné uvést školící a rekreační středisko Mlýn Peklo ve Zdislavicích s kapacitou 49 lůžek, Mlýn Brejlov v Týnci nad Sázavou s kapacitou 50 lůžek, ubytování ve srubech nabízí Sporthotel Tichonice s kapacitou 82 lůžek.

Oblast Benešovska nabízí také možnost ubytování v kempech a tábořištích, např. Kemp Konopiště, Lesní tábořiště Nebřich v Jablonné nad Vltavou, Juniorcamp Nová Živohošť. Stejně tak je možné využít ubytovny, např. v Benešově, Neveklově nebo Týnci nad Sázavou.

Mezi větší ubytovací zařízení, která se nachází v blízkosti CHKO Blaník patří např.

Hotel Vorlina, který se nachází ve Vlašimi. Tento hotel nabízí jedno- a dvoulůžkové pokoje s přistýlkou. K dispozici je též apartmán vybavený TV a ledničkou. Na všech pokojích je vlastní sociální zařízení. Hotel nabízí možnost celodenního stravování v restauraci. Hotel nabízí 47 lůžek. Ve Vlašimi se dále nachází Sporthotel, který nabízí 96 lůžek.

Je možné také využít ubytování v prostorách zrekonstruovaného zámku v Čechticích, kde je k dispozici 24 komfortně vybavených pokojů o kvalitě 4*. Pokoje mají TV, minibar, telefon, koupelnu s toaletami a fény.

V Načeradci se nachází Penzion Petra, který poskytuje 41 lůžek k ubytování.

Další možností je ubytování v areálu HBM Jizbice pod Blaníkem, který se nachází v obci Lukavec. Celý prostorný areál se nachází na samotě v lese a je ideální pro lidi vyhledávající samotu, rodiny s dětmi, tábory, školy, ale i kurzy. V tomto areálu je možné se ubytovat jak v hotelu, která nabízí 100 lůžek, tak ve srubech o celkovém počtu 250 lůžek.

Dalším možností ubytování je např. rekreační areál Blaník, které se nachází ve Smršťově, zhruba 2 km od Louňovic pod Blaníkem, u říčky Blanice. Ubytování je možné buď v 6ti zděných domcích, ve kterých je celkem 192 lůžek nebo v chatovém areálu, který nabízí 48 lůžek. V areálu je velká jídelna, sál, klubovny a sportovní zázemí. Tento areál je vhodný pro školy v přírodě, sportovní soustředění, dětské tábory, rodiny, ale i pro hromadné akce dospělých

Možností ubytování přímo v CHKO Blaník není mnoho. Jedná se víceméně o ubytování v soukromí, ale i přesto jsou poskytované služby kvalitní, včetně kladného přístupu poskytovatelů služeb. Takové ubytování je možné využít např. Libouni, v Kondraci.

Nedostatek ubytovacích zařízení a různá kvalita těch stávajících nedává návštěvníkům mnoho šancí prodloužit si pobyt na delší dobu a věnovat se více podrobnějšímu poznávání všech atraktivit regionu. Díky tomu se oblast Podblanicka často stává pouze cílem jednodenního výletu, kde se mohou věnovat pěší turistice a cykloturistice a poté směřují do jiné oblasti.

4.2.2 Stravovací služby

Stejně jako ubytování, také stravování je nedílnou součástí cestovního ruchu. Stravovací služby umožňují uspokojování základních potřeb výživy účastníků cestovního ruchu během jejich přepravy i pobytu v cílovém místě. Jde o služby základního stravování, doplňkového stravování a občerstvení, jakož i o společensko-zábavní služby, spojené s hudební produkcí, kulturním programem, případně další služby.

Hostinská zařízení se podle převažujícího charakteru své činnosti ve shodě se „Doporučením a statistickou metodikou Evropské unie“ dělí na restaurace (restaurace, samoobslužné restaurace, rychlé občerstvení a železniční jídelní vozy a jiná zařízení pro přepravu cestujících) a bary (bary, noční kluby, pivnice, vinárny, kavárny, espressa).

Z hlediska stravování je na tom popisovaná oblast lépe. Služby svým rozsahem vyhovují běžnému standardu. Ve větších městech není problém najít stravovací zařízení, např. ve Benešově, Vlašimi, Voticích, Týnci nad Sázavou atd. Některé restaurace se zároveň specializují na určitá jídla, např. na italskou nebo čínskou kuchyni. Minutková jídla jsou v těchto městech běžným standardem.

Stravovacích služeb je možné využít téměř ve všech ubytovacích zařízeních, která jsou uvedena v předchozím oddíle a proto není nutné je opět uvádět. Mezi další stravovací zařízení, která neposkytují další jiné služby, patří např. restaurace U Matouška v Kondraci. Jedná se o klasickou českou kuchyni. Další českou kuchyni provozuje restaurace U Šafraty v Louňovicích pod Bláníkem. Zde se nachází ještě Zámecká hospoda, ve které se vaří minutková kuchyně.

Dá se říci, že ve většině obcích této oblasti se nachází hostinec, který nabízí stravovací služby, i když se často jedná jen o studenou kuchyni.

4.2.3 Dopravní dostupnost

Dopravní služby umožňují přepravu účastníků cestovního ruchu mezi místem jejich trvalého bydliště a místem (středisky) cestovního ruchu a v místě (středisku) cestovního ruchu. Jsou podmínkou cestovního ruchu a předpokladem realizace cílů účasti na cestovním ruchu. Jejich součástí jsou i služby, které s dopravou bezprostředně souvisejí, např. poskytování informací o dopravním spojení, prodej dopravních cenin, úschova a přeprava zavazadel atd. [11].

Z hlediska druhu dopravy dělíme tyto služby na služby železniční, letecké, silniční, vodní a ostatní dopravy, z teritoriálního hlediska jde o služby vnitrostátní a mezinárodní dopravy a z hlediska periodicity jsou to služby v pravidelné a nepravidelné dopravě.

Dopravní systém ve Středočeském kraji se vyznačuje velmi hustou sítí. Poloha Prahy uprostřed kraje určuje směr hlavních tahů. Dopravní systém kraje má s výjimkou Prahy nejrozsáhlejší, nejhustší a nejpřetíženější dopravní síť s největší intenzitou dopravy v celé republice.

Nejdůležitější pro oblast Benešovska je automobilová doprava. Oblastí vede dálnice

D1, která spojuje Prahu s největšími českými, ale i evropskými městy. Neméně regionálně významné jsou silnice I., II. a III. třídy, které jsou také hodně využívány.

Z hlediska širších dopravních vztahů je okrajová poloha regionu nevýhodou - poloha a dostupnost je vždy jedním z rozhodujících faktorů ovlivňujících rozvoj území. U Podblanicka je však tento handicap vyvážen blízkostí dálnice D1. Je nutné také uvést projekt stavby dálnice, která povede oblastí Benešovska a bude dále pokračovat do jižních Čech.

Středem regionu prochází přibližně od jihozápadu k severovýchodu silnice II/125, která tvoří dopravní spojkou mezi I/3 a D1 (respektive mezi Tábořem a Zručí n.S.). Od severozápadu k jihovýchodu dále prochází oblastí silnice II/112 spojující paralelně s D1 Benešov a Pelhřimov a silnice II/113 jako nejkratší spojení na Prahu a D1.

Železniční trať č. 223 prochází jen částí Podblanicka a z většiny sídel oblasti není tedy dobrá dopravní dostupnost, tak aby byla pro obyvatelstvo přínosem. Jedná se o lokální trať Trhový Štěpánov – Vlašim – Benešov.

Význam pro řešené území má tedy zejména autobusová doprava a individuální automobilová doprava. Dopravní dostupnost může v budoucnu omezovat rozvoj regionu. Menší dopravní zátěž však je přínosem pro životní prostředí, krajinu a rekreační a turistické využití oblastí.

Nejčastějším výchozím bodem pro výlety do CHKO Blaník jsou Louňovice pod Blaníkem, ležící 10 km jižně od Vlašimi. Do Vlašimi vede železniční trať (z Benešova u Prahy, směr Trhový Štěpánov). Odtud pak jezdí do Louňovic autobus (autobusové a vlakové nádraží leží ve Vlašimi přímo vedle sebe).

Červená turistická značka na Velký Blaník vede rovněž přímo z Vlašimi přes obec Kondrac.

Několikrát denně jede přímý autobus z pražského autobusového nádraží Rožtyly do Louňovic pod Blaníkem.

Při výletu na Blaník vlastním autem, lze jej zaparkovat necelý kilometr východně od Louňovic v sedle mezi Velkým a Malým Blaníkem, odkud vychází Naučná stezka Velký Blaník.

4.3 Terciální potenciál

Terciální potenciál je reprezentován např. státní a veřejnou správou, rozvojovými agenturami, občanskými sdruženími apod. Jejich role spočívá v organizaci, řízení, podpoře rozvoje podnikatelské sféry, legislativní činnosti, marketingu, regionálního a územního

plánování. [17]

Tyto instituce vnímají cestovní ruch jako možný nástroj regionálního rozvoje a snaží se vytvářet a rozvíjet efektivní vazby mezi sekundárním a terciálním potenciálem. Vhodně zvolená strategie podpory rozvoje těchto vazeb přináší nejen nové pracovní příležitosti, ale také finanční příjmy.

4.3.1 Úroveň státu

Nejvýše postaveným orgánem v oblasti státní správy je Ministerstvo pro místní rozvoj, v jehož čele je Mgr. Radko Martínek. V rámci tohoto ministerstva existuje sekce cestovního ruchu. Ministerstvo zabezpečuje tvorbu legislativních norem v oblasti cestovního ruchu, tvorbu a realizaci koncepcí státní politiky ČR, financování, statistiku, aktivity spojené s členstvím České republiky v mezinárodních organizacích atd.

Východiskem pro činnost ministerstva je Koncepce státní politiky cestovního ruchu na období 2002 – 2007, která vymezuje opatření vedoucích k realizaci základních cílů státní politiky v oblasti cestovního ruchu, jimiž jsou v obecné rovině především zvýšení konkurenceschopnosti a ekonomického přínosu odvětví cestovního ruchu v ČR, snížení nezaměstnanosti, rozvoj regionů, malého a středního podnikání a ochrana životního prostředí.

Neméně důležitými jsou věcně příslušná ministerstva a orgány. Jedná se např. o ministerstvo dopravy, průmyslu a obchodu, zahraničních věcí, financí, školství, mládeže a výchovy, práce a sociálních věcí. Dalšími věcně příslušnými organizacemi jsou např. Český statistický úřad a Česká národní banka.

4.3.2 Úroveň kraje

Oblast Benešovska a CHKO Blaník územně spadá do Středočeského kraje. V rámci toho kraje byl vypracován Program rozvoje cestovního ruchu, který má analytickou část, dále část věnovanou marketingovému průzkumu a také syntézu a návrhovou část.

Pro oblast Benešovska byl navrhnout např. projekt, který se týká rozšíření ubytovacích kapacit a vytvoření muzea v mikroregionu CHOPOS, dále vytvoření skladu vodáckého vybavení v Týnci nad Sázavou, rehabilitace zámeckého parku a celková rekonstrukce zahradního pavilonu v Jemništi.

V rámci tohoto Programu rozvoje nebylo zapomenuto ani na CHKO Blaník a její blízké okolí. Jedním projektem je např. vytvoření cyklostezky kolem Blaníku a tím dojde

k rozšíření možností již používaných cyklostezek. Dalším možným projektem je vytvoření hipostezek, které jsou nezbytné pro provoz hipoturistiky, která se pravidelně realizuje pro členy Jezdeckého klubu Ostrov a zájemce z Vlašimi, Benešova a okolí. Další možností plánovaného rozvoje je výstavba cyklistických a pěších stezek v oblasti Louňovic pod Bláníkem, výstavba rekreačního rybníka s prostorem pro rekreační sport v Louňovicích. Mezi navrhované projekty je možné zahrnout i vytvoření Hiporallye Blaník - koně a jezdci absolvují několikadenní trasu mezi významnými kulturními a památkovými místy oblast a cestou plní určité úkoly.

Z hlediska organizace existuje ve Středočeském kraji odbor regionálního rozvoje, pod které organizačně spadají oddělení regionální rozvoje a oddělení cestovního ruchu, která tedy řeší otázku dalšího rozvoje celého středočeského kraje včetně Benešovska a CHKO Blaník.

4.3.3 Úroveň obce

Obce patří mezi nejdůležitější subjekty rozvoje cestovního ruchu. V současné době v mnoha případech přebírají některé jejich úkoly dobrovolné svazky obcí, jejichž hlavní výhodou je podíl na financování společných projektů. Obce mohou rozhodovat o podpoře cestovního ruchu samy a investice do této oblasti plynou z rozpočtu obce.

Obec má také svoji úlohu při propagaci a rozvoji oblasti. V případě CHKO Blaník a jejího blízkého okolí se jedná o město Vlašim, které v rámci rozvoje dané oblasti vytvořila Plán strategického rozvoje mikroregionu Podblanicko. Tento Plán je rozdělen do několika částí. Jedná se o úvod a východiska, situační analýzu a stanovení problémů v jednotlivých oblastech, dotazníkové šetření a strategii rozvoje a plán projektů.

4.3.4 Mikroregiony

Svoji roli při rozvoji oblastí cestovního ruchu mají také mikroregiony. Jde o spojení několika malých obcí, které se navenek vystupují jako jedna oblast \Rightarrow region. Regiony mají určité přirozené, historické a administrativní hranice. Vznikají za účelem vytvoření logické jednotky pro správní potřeby státu. Kromě prezentace mají jednotné také řízení, hospodaření apod.

Pro oblast Benešovska je typické vytváření regionů, které pak pracují na rozvoji cestovního ruchu dané oblasti. Mezi takové spolky patří např. zájmové sdružení obcí CHOPOS, dále Tři údolí, Mikroregion Džbány, sdružení obcí Voticka a Bystřicka, sdružení

obcí Neveklovsko, svazek obcí Týnecko. V oblasti Vlašimi a jejího blízkého okolí vznikl spolek Podblanicko, dále pak Blaník, Mikroregion Želivka.

Mikroregion Podblanicko

Svazek obcí byl založen v roce 2003. Zahrnuje oblast Vlašimska, jeho členy je 8 obcí. Rozkládá se východně od Benešova. Strategie byla zpracována v roce 2003.

Do toho mikroregionu patří tyto obce: Ctiboř, Libež, Nemíž, Pavlovice, Radošovice, Římovice, Slověnice a Vlašim. V celém mikroregionu žije zhruba 13,3 tis. obyv. na výměře téměř 7,5 tis. ha.

Mikroregion Blaník

Svazek obcí byl založen již v roce 2000, strategie však byla zpracována až v roce 2003. Zahrnuje 10 obcí soustředěných kolem Blaníku. Rozkládá se v jižní části okresu Benešov při hranicích okresu.

Mikroregion Blaník zahrnuje tyto obce: Hradiště, Kamberk, Kondrac, Louňovice pod Blaníkem, Miřetice, Načeradec, Ostrov, Pravonín, Veliš a Vracovice. V této oblasti žije zhruba 3,9 tis. obyv. na výměře téměř 14,1 tis. ha.

4.3.5 Turistická informační střediska

Informační středisko je subjekt, který podporuje cestovní ruch na regionální úrovni, v místech soustředěného cestovního ruchu, ale také v zahraničí. Zaměřují se na poskytování přesných a aktuálních informací, které se nějakým způsobem dotýkají cestovního ruchu dané oblasti. Doplnkovou službou jsou regionální rezervační služby, které využívají dostupné informace a vybavení. Přírozenou součástí služeb je také prodej informačních materiálů, průvodců, map, upomínkových předmětů, směnářské služby, prodej jízdenek a letenek atd. Jejich financování je založeno nejčastěji na podpoře místního a městského zastupitelstva.

Pro efektivní fungování turistických informačních středisek je nutná dobrá informační základna a s tím související softwarová podpora, financování, dostatečná jazyková vybavenost a úroveň znalostí personálu zejména při využívání výpočetní techniky a v technice zpracování dat. [19]. Neméně důležitá je také spolupráce s dalšími subjekty cestovního ruchu, mezi které patří např. poskytovatelé ubytovacích a stravovacích služeb, dopravce, pojišťovny, banky atd. Důležité je poskytování bezplatných informací.

Takových středisek se nachází v oblasti Benešovska několik, např. v Benešově, Týnci

nad Sázavou, Českém Šternberku, Vlašimi, Sedlčanech, Neveklově atd.. Všechna tato střediska se snaží podporovat cestovní ruch a přilákat co nejvíce turistů.

5 Vyhodnocení dotazníků

Marketingový výzkum spočívá ve specifikaci, shromažďování, analýze a interpretaci informací, které umožňují porozumět té oblasti, které se výzkum týká. Zároveň identifikuje problémy a příležitosti, které se vyskytují nebo mohou vyskytovat, a formuluje směry další činnosti.

Z hlediska uplatnění je možné výzkum členit podle různých kritériích, např. dle časového hlediska (průzkum trhu, výzkum trhu), dle zdroje informací (primární výzkum, sekundární výzkum), dle systémového hlediska (deskriptivní – popisný, diagnostický – příčinný, prognostický, koncepční), dle předmětu zkoumání (výzkum celkové tržní situace, výzkum vnímání), rozsahu a hloubky zkoumání (kvantitativní výzkum, kvalitativní výzkum).

V průběhu každého výzkumu se obecně rozlišují dvě hlavní etapy, a to etapa přípravy výzkumu a etapa vlastní realizace. Přípravná fáze zahrnuje kroky, které vedou k vytvoření předpokladů pro zahájení realizace. Jedná se o definování problému, který má být řešen, specifikace potřebných dat, identifikace zdrojů dat, stanovenou metod sběru dat a vypracování projektu výzkumu. Do realizační etapy je možné zahrnout shromáždění dat, zpracování a analýzu dat a prezentaci výsledků výzkumu.

Existuje velké množství informačních zdrojů, které se obvykle člení na zdroje primárních a sekundárních dat. Primární data jsou shromažďována nově, byla získána prostřednictvím vlastního výzkumu a slouží výhradně k potřebám výzkumu. Sekundární data byla sebrána k jinému účelu, než je řešený problém. Mezi základní metody sběru primárních dat patří pozorování, dotazování a experimentální výzkum. Sekundární data se získávají výzkumem od stolu. Jedná se např. o statistické přehledy, databáze apod. [6].

Pro tuto práci byla použita především primární data, konkrétně osobní dotazování. Při sestavování dotazníku bylo nutné nejprve vytvořit seznam informací, které má dotazování přinést, určit způsob dotazování, stanovit typ otázek, zvolit správnou formulaci otázek formálně upravit dotazník. Otázky v dotazníku byly otevřené i uzavřené. Z uzavřených otázek se jednalo o otázky alternativní, selektivní a škálové vyjádření postojů a názorů. Mezi výhody osobního dotazování patří poměrně krátký čas, během kterého může dotazování proběhnout, dále možnost využití pozorování subjektu šetření a tím získání dalších informací o subjektu. Přesto má osobní dotazování i nevýhody, např. někteří respondenti mohou mít při osobním kontaktu zábrany, při širším geografickém rozprostření šetřeného souboru jsou poměrně vysoké náklady. Ze sekundárních dat byly použity např. statistické přehledy Českého statistického úřadu, dále knihy a odborná literatura, která se váže k danému tématu,

neopominutelné jsou i prospekty a letáky.

Dotazníkové šetření probíhalo v průběhu celého roku 2005, během několika návštěv rozhledny na Velkém Blaníku. Místem šetření byla přímo rozhledna nebo parkoviště pod rozhlednou, které je výchozím bodem pro výstup na horu. Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit profil průměrného návštěvníka oblasti a zároveň nastínit roční rekreační cyklus návštěvníků, kteří přijíždějí do popisované oblasti. Celkem odpovědělo na 15 otázek (z toho 4 statistické údaje) 190 respondent. Sedm dotazníků bylo nutné vyřadit, protože nebyly správně vyplněné. Celkový počet platných dotazníků byl tedy 183.

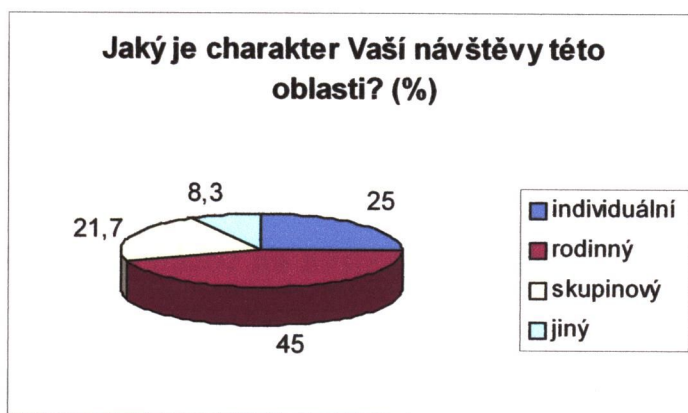
Dotazník je součástí přílohy (**Příloha 2**).

5.1 Profil návštěvníka

Otázka č. 1: Jaký je charakter Vaší návštěvy této oblasti?

Jednalo se o otázku uzavřenou, s možností výběru mezi čtyřmi variantami.

Graf. č. 1

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

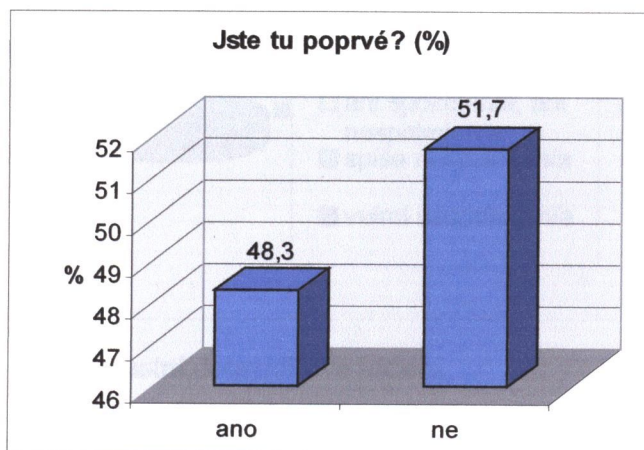
Z uvedeného grafu vyplývá, že nejvíce návštěvníků přijíždí v rámci rodinného výletu (45 %). Následují individuální výlet, dále pak skupinový výlet (např. škola v přírodě, třídní výlety, kluby turistů) a jiný charakter návštěvy, např. pracovní charakter, pronesení proslovu atd.

Otázka č. 2: Jste tu poprvé?

Tato otázka byla také uzavřená, tentokrát s možností výběru mezi dvěma variantami.

Pokud byl turista ve vymezené oblasti již dříve, otázka pokračovala dalšími dvěma možnostmi.

Graf č. 2

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

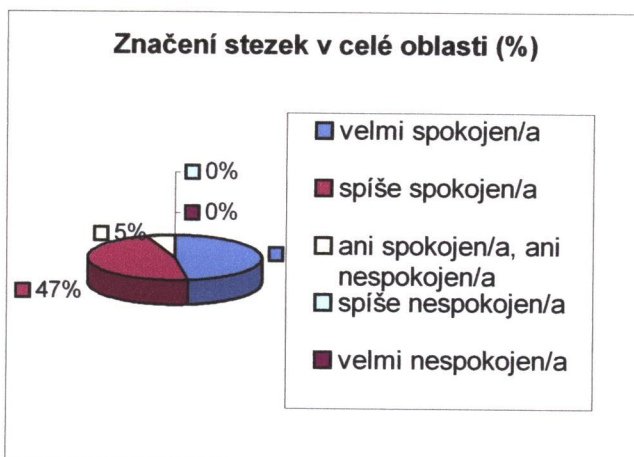
Z výše uvedeného grafu je vidět, že poměr je téměř vyrovnaný. V případě, že dotazující nenavštívili oblast poprvé, následovala doplňující otázka, zda tuto oblast navštívili v posledních pěti letech. Většina respondentů (87 %) zde byli během posledních pěti let. Z toho vyplývá, že Podblanicko a okolí Blaníku láká turisty k opakované návštěvě této oblasti.

Otázka č. 3: Vyjádřete svůj názor na následující údaje pomocí stupnice 1 – 5?

V této otázce měli dotazovaní ohodnotit tři oblasti známkami od 1 do 5 podle toho, jak jsou s danou problematikou spokojeni. V případě maximální spokojenosti použili známku 1, v opačném případě známku 5.

a) značení stezek v celé oblasti

Graf č. 3

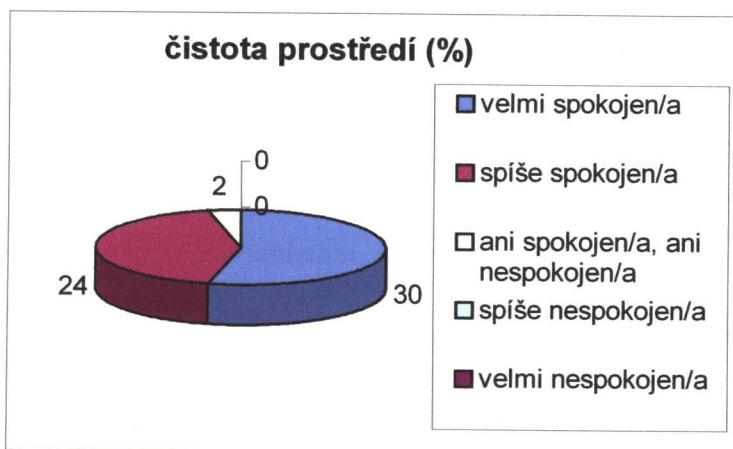

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Všichni respondenti jsou spokojeni se značením stezek. 48 % dotazovaných vyjadřuje maximální spoujenost, naopak nespokojenost se mezi turisty neobjevuje.

b) čistota prostředí

Graf č. 4

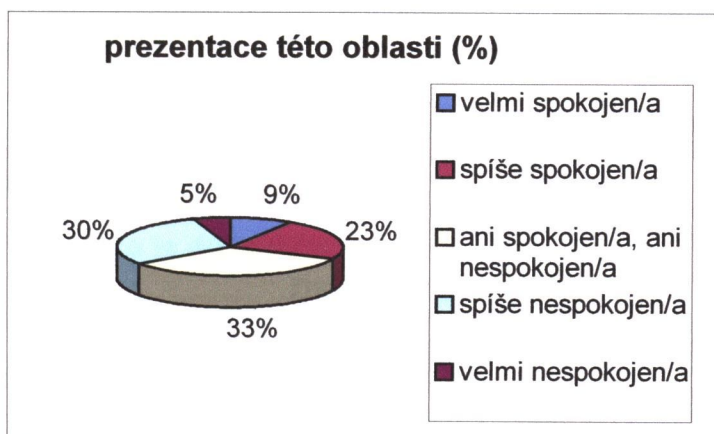

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Téměř stejné postoje jako ke značení stezek vyjadřují návštěvníci k čistotě prostředí. Všichni respondenti jsou spokojeni, nikdo nevyjádřil svou nespokojenost. Možná právě čistota prostředí láká další a další turisty k návštěvě této oblasti.

c) prezentace této oblasti

Graf č. 5

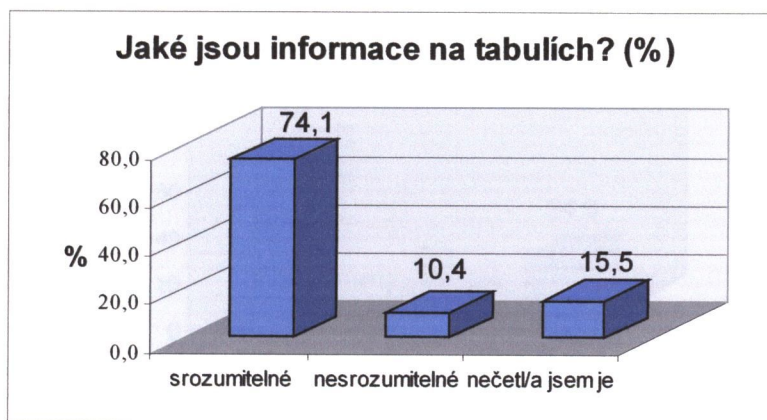
Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Na prezentaci oblasti v rozhlasu, tisku a jiných médiích mají návštěvníci rozdílné názory. Z grafu vyplývá, že téměř všichni dotazovaní jsou nespokojeni. Velmi nespokojeno je 23 %, ale poměrně velký podíl je i lidí, kteří jsou spíše nespokojeni nebo nemají pozitivní názor na prezentaci oblasti. Proto by bylo vhodné, aby se místní sdružení a jiné organizace, které se zabývají cestovním ruchem, zaměřili na zviditelnění oblasti a tím přilákali další turisty.

Otázka č. 4: Jaké jsou informace na tabulích?

Tato otázka byla směřována na srozumitelnost informací na tabulích, které jsou rozestavěny na cestě při výstupu do rozhlednu. Jednalo se opět o uzavřenou otázku s třemi možnostmi odpovědi.

Graf č. 6

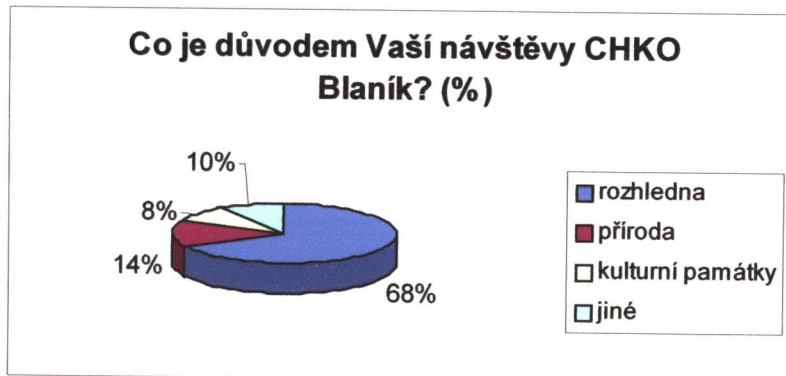

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Většina dotazujících (74,1 %) považuje informace na informačních tabulích za srozumitelné. Téměř všichni návštěvníci četli informační tabule, což svědčí o tom, že se rádi dozví něco nového o oblasti, kterou navštívili a odnáší si tak nové poznatky.

Otázka č. 5: Co je důvodem Vaší návštěvy CHKO Blaník?

Graf č. 7

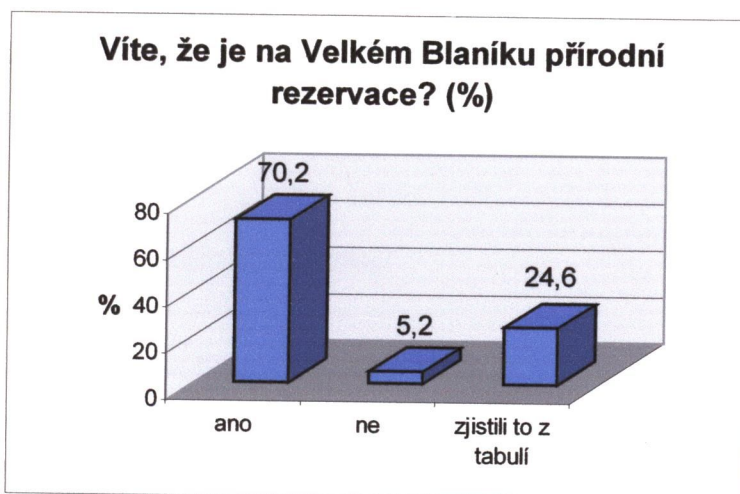

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Nejvíce návštěvníků přilákala rozhledna a s tím související turistika. Rozhledna se nachází v nadmořské výšce 638 m a proto je nutné mít dobré fyzické schopnosti, které umožňují návštěvníkům výstup. Menší podíl (14 %) vyjadřuje zájem o přírodu a chráněné rostliny a živočichy, kteří se vyskytují a žijí v této oblasti. Mezi jiné důvody patří např. brigáda, vzpomínky, nacionální prezentace, utahat děti na večer atd.

Otázka č. 6: Víte o tom, že je na Velkém Blaníku přírodní rezervace?

Graf č. 8

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Z grafu vyplývá, že většina dotazovaných (70,2 %) ví o tom, že je na Velkém Blaníku přírodní rezervace. Zhruba čtvrtina návštěvníků se dozvěděli tuto informaci z informačních tabulí. To svědčí o tom, že návštěvníci čtou informační tabule a je tudíž důležité, aby informační tabule byly umístěny na důležitých místech a poskytovaly návštěvníků informace o dané oblasti.

Otázka č. 7: Zlepšil/a by jste v této oblasti nějakou z nabízených možností?

Respondenti měli v tomto případě určených 6 oblastí, u kterých vyjadřovali odpovědí *ano* x *ne* názor, zda by uvítali změnu.

a) větší parkoviště

Graf č. 9

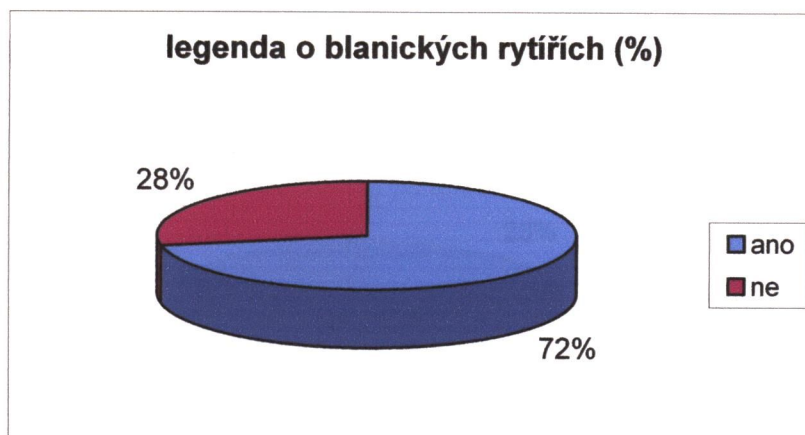

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Z grafu je patrné, že většině návštěvníků (82%) současná velikost parkoviště vyhovuje a nic by na něm neměnili. Opačný názor má 18 % dotazovaných, kteří by uvítali větší parkovací plochu.

b) informace o blanických rytířů

Graf č. 10

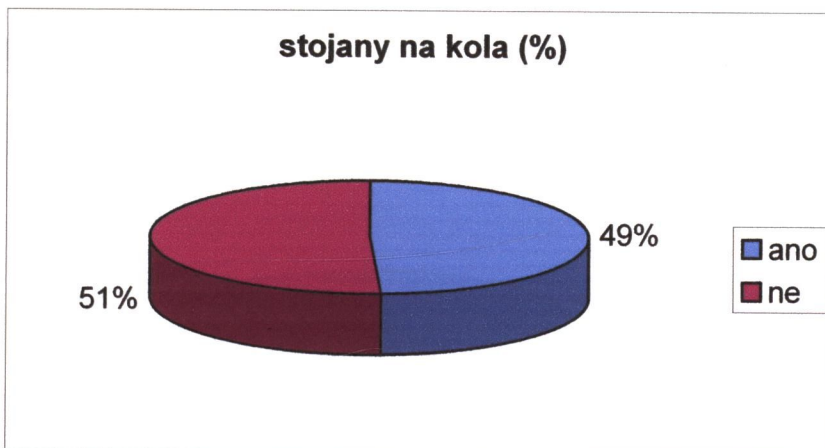

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Většina dotazovaných (72 %) by uvítali další informace o blanických rytířích. Z toho opět vyplývá, že návštěvníci se rádi dovídají nové a nové informace, které jsou spojeny s navštívenou oblastí a tím se pro ně oblast stává zajímavější.

c) stojany na kola u parkoviště

Graf č. 11

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Z grafu je patrné, že názory, které se týkají umístění stojanů na kola, jsou vyrovnané. Mnoho návštěvníků používá jako dopravní prostředek kolo a proto je pro ně důležité, aby existovalo nějaké odkládací místo, kde mohou svá kola během návštěvy ponechat. V současné době je možné nechat kolo u parkoviště nebo na úvodním zastavení stezky.

d) informační stánek u parkoviště

Graf č. 12

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Většina návštěvníků (77 %) nemá zájem o informační stánek u parkoviště. Je to dáno i tím, že při zahájení výstupu na Blaník je umístěna informační tabule, která informuje o přírodních a kulturních zajímavostech oblasti CHKO Blaník.

e) další naučná stezka

Graf č. 13

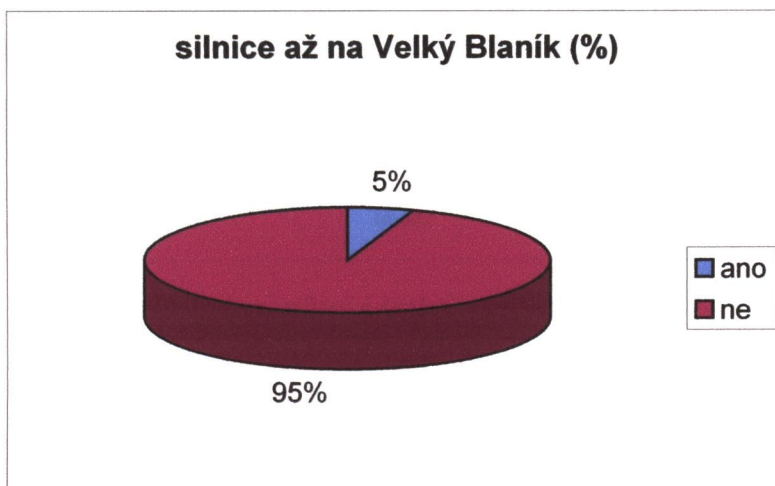
Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

U této možnosti jsou názory návštěvníků téměř vyrovnané, přesto převládá negativní názor na otevření nové naučné stezky. Přesto byla v průběhu zkoumání (25. září 2005)

otevřena a zpřístupněna nová stezka, která vede z parkoviště pod Velkým Blaníkem směrem na Malý Blaník, dále na PR Podlesí a zpět na parkoviště. Naučná stezka je dlouhá cca 5 km.

f) silnice až na vrchol Velkého Blaníku

Graf č. 14

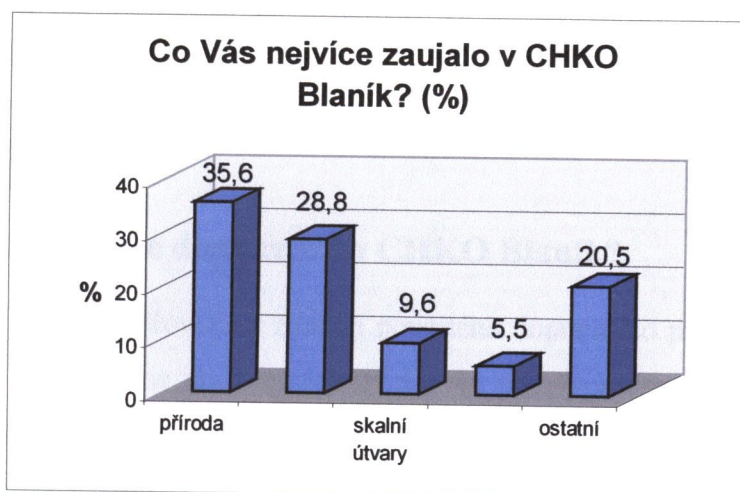
Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Téměř všichni dotazovaní (95 %) v žádném případě nemají zájem o vystavění silnice až na vrchol Velkého Blaníku. Důvodem je např. devastace krajiny, kvůli které sem mnoho návštěvníků jede. Záporné odpovědi byly zvýrazněny několika vykřičníky, které svědčí o naprosto negativním postoji k problematice silnice.

Otázka č. 8: Co Vás nejvíce zaujalo v CHKO Blaník?

Tuto otázku bylo těžké vyhodnotit a to z toho důvodu, že se jednalo o otázku otevřenou. Respondenti tak měli neomezenou možnost při výčtu zajímavostí, které je nejvíce zaujali.

Graf č. 15

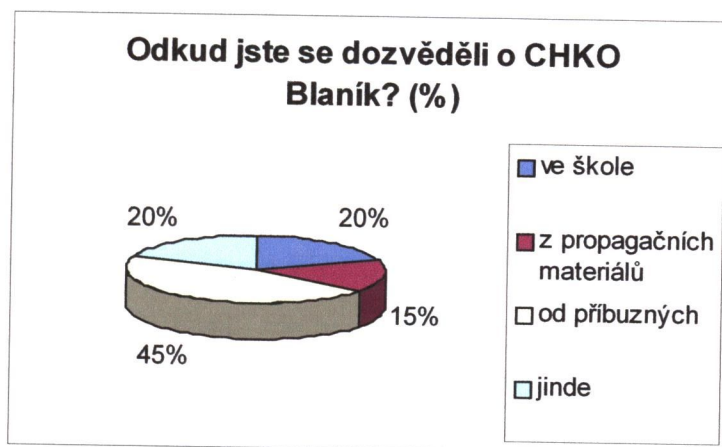
Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Dotazovaní vyjadřovali různé názory, ale nejvíce je zaujala příroda (35,6 %) a rozhledna (28,8 %). Neopominutelné nejsou ani skalní útvary včetně kamenného moře a daleký rozhled do kraje. Mezi ostatní záležitosti, které nejvíce zaujaly návštěvníky patří např. čistota prostředí, v některých případech málo lidí, ale naopak i mnoho lidí, někoho zaujala výška, intenzivní zemědělská činnost v okolí, svatba, kterou viděli na rozhledně a některým se líbilo naprosto všechno, co je možné vidět a zažít.

Otázka č. 9: Odkud jste se dozvěděla o CHKO Blaník?

Respondenti měli na výběr ze čtyř variant. Cílem otázky bylo zjistit, kdo nebo co bylo informačním zdrojem o chráněné krajinné oblasti.

Graf č. 16

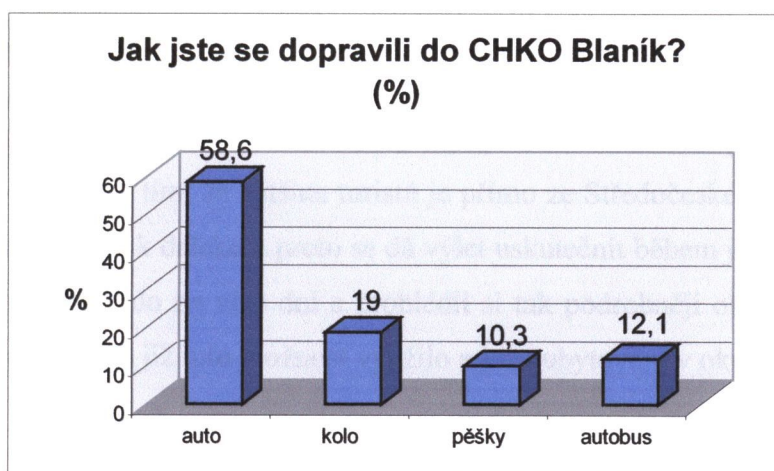
Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Nejběžnějším zdroje informací o CHKO Blaník jsou jednoznačně příbuzní, včetně známých (45 %). Další zdroje je škola a propagační materiály. Mezi ostatní zdroje patří např. mapa, informace od Klubu českých turistů, od zaměstnanců pracujících v této oblasti, nebo rádio Blaník.

Otázka č. 10: Jak jste se dopravili do CHKO Blaník?

Tato otázka byla směřována k zjištění použitého dopravního prostředku. Respondenti měli na výběr ze čtyř nejvíce používaných a zároveň takových dopravních prostředků, pro které jsou v sledované oblasti dobré podmínky.

Graf č. 17

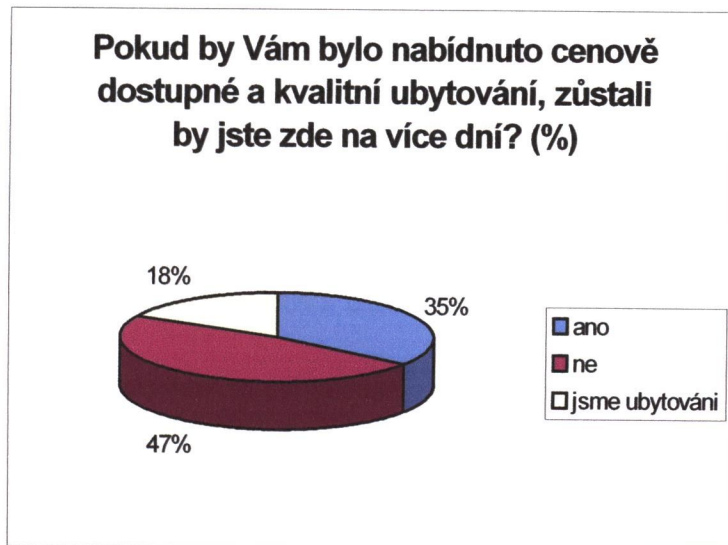
Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Nejběžnější dopravní prostředek, který návštěvníci použili pro dopravu do oblasti, je jednoznačně osobní automobil (58,6 %). Téměř stejný podíl na použitém dopravním prostředku má kolo, autobus a v případě, že turisté jsou z blízkého okolí, využili pěší turistiku, pro kterou jsou v této oblasti ideální podmínky.

Otázka č. 11: Pokud by Vám bylo nabídnuto cenově dostupné a kvalitní ubytování, zůstali by jste zde na více dní?

Cílem této otázky bylo zjistit, zda by návštěvníci měli zájem o ubytování, čímž by se prodloužil jejich pobyt a tím by se více rozvíjel cestovní ruch oblasti.

Graf č. 18

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

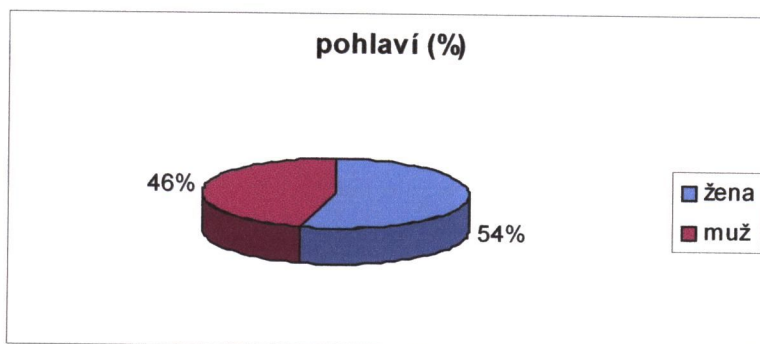
Téměř polovina návštěvníků (47 %) by v případě vhodného ubytování tuto nabídku nevyužilo. Je to dáno také tím, že většina turistů je přímo ze Středočeského kraje nebo přijeli z kraje Praha, který není tak daleko a proto se dá výlet uskutečnit během jednoho dne. Naopak 35 % turistů by rádi zůstalo na více dní a prohlédli si tak podrobněji okolí a jeho památky. Zbýlých 18 % návštěvníků již tuto možnost využilo a jsou ubytováni v okolí.

Vyhodnocení statistických údajů

Na závěr dotazníku zodpověděli návštěvníci několik statistických údajů, které dokreslily jejich profil.

a) pohlaví

Graf č. 19

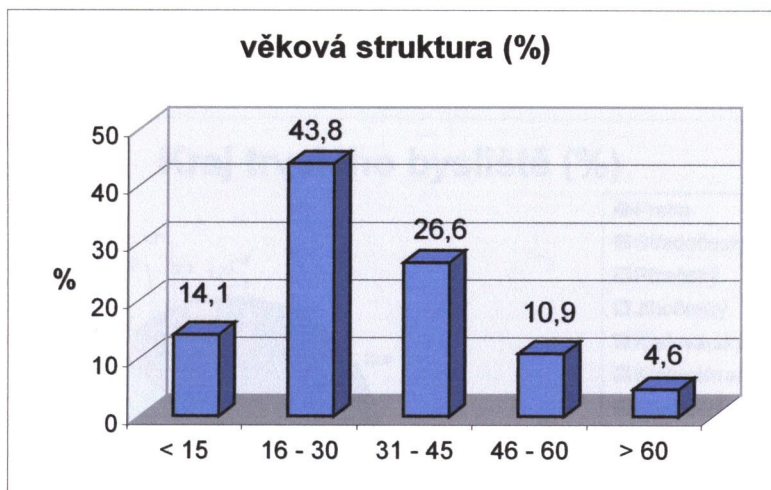

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Poměr mužů a žen je téměř vyrovnaný, přesto je žen, které navštívili oblast CHKO Blaník o něco více (54 %).

b) věková struktura

Graf č. 20

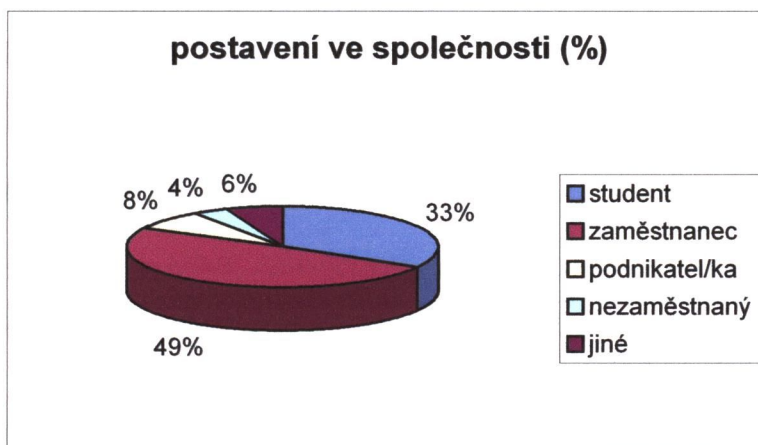

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Nejvíce navštěvují tuto oblast mladí lidé ve věku 16 – 30 let (43,8 %), na druhé místě se umístili návštěvníci ve věku 31 – 45 let (26,6 %). Neopominutelný podíl tvoří také lidé starší 60ti let, kteří mají dobrou fyzickou kondici a troufnou si na výstup na rozhlednu.

c) postavení ve společnosti

Graf č. 21

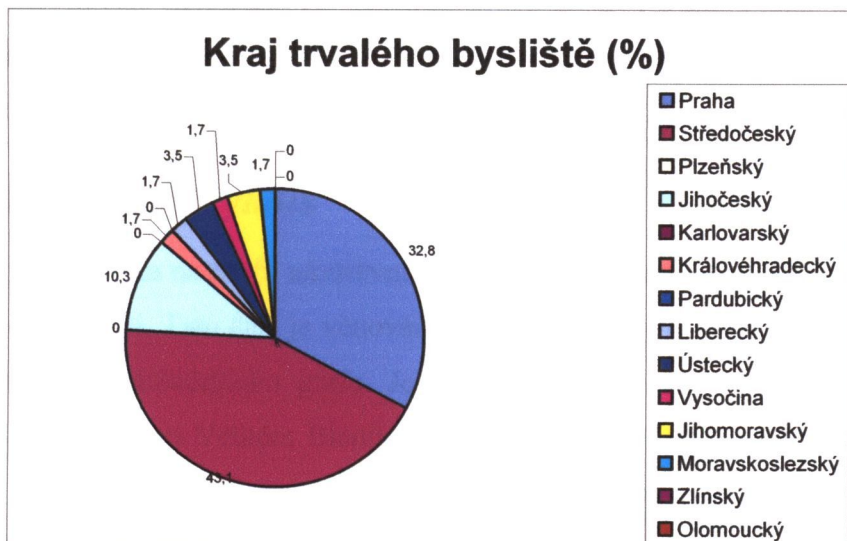

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Pokud se podíváme na složení návštěvníků z hlediska jejich postavení ve společnosti, je na první pohled vidět, že nejvíce turistů je v zaměstnaneckém poměru (49 %), dále pak studentů, včetně žáků základní škol (33 %). Mezi jiné možnosti, které byli zmíněné při vyplňování dotazníků, patří např. ženy na mateřské dovolené a důchodci.

d) kraj trvalého bydliště

Graf č. 22

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Jednoznačně největší podíl představují turisté ze Středočeského kraje (43,1 %) a kraje Praha (32,8). Je to dáno především krátkou vzdáleností a snadnou dopravou do oblasti. Dalším krajem, ze kterého přijíždějí návštěvníci, je Jihočeský kraj (10,3 %). O mnoho menší podíl mají kraje Královéhradecký, Liberecký, Ústecký, kraj Vysočina, Jihomoravský a Moravskoslezský. Z ostatních krajů, které nebyly zmíněny, v době výzkumu nepřijeli žádní návštěvníci.

Charakteristika průměrného návštěvníka

Z celého dotazníku vyplývá, že nejčastěji jezdí návštěvník do oblasti CHKO Blaník v rámci rodinného, případně individuálního, výletu. Více jak polovina turistů navštívilo tuto oblast poprvé. Celkově je návštěvník spokojen např. se značením stezek, čistotou prostředí, informace na informačních cedulích pokládají za srozumitelné. Největší zážitek z výletu do této oblasti mu přináší rozhledna, příroda, rozhled do krajiny, turistika. Určitě by neměnil

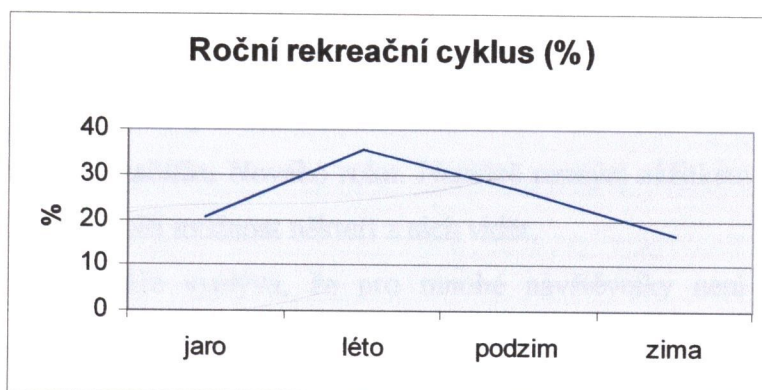
velikost parkoviště a v žádném případě nemá průměrný návštěvník zájem o vytvoření silnice až k rozhledně. Naopak by návštěvník uvítal podrobnější informace o legendě blanických rytířů a vytvoření stojanů na kola. Nejčastěji přijíždí turista do této oblasti osobním automobilem.

Poměr mužů a žen je téměř vyrovnaný, liší se však z hlediska věku. Nejčastější turista je zhruba ve věku 16 – 30 let a 31 – 45 let, s čímž souvisí také jeho sociální postavení. Jedná se především o člověka v zaměstnaneckém poměru nebo studenta. Z pohledu trvalého bydliště přijíždí turista nejčastěji ze Středočeského kraje, z kraje Praha a o něco méně z Jihočeského kraje.

5.2 Roční rekreační cyklus

Práce je zaměřena na profil návštěvníka v oblasti Benešovska, jehož problematika byla řešena v předchozí části. Tato část je věnována rekreačnímu cyklu návštěvníka, který jsem se pokusila načrtnout v následujícím grafu. Jedná se o návštěvníky v oblasti CHKO Blaník, konkrétně na rozhledně na Velkém Blaníku. Někteří lidé navštěvují oblast pravidelně, další jen málokdy a někteří zde byli ve sledovaném období poprvé. Jedná se o období jednoho kalendářního roku.

Graf č. 23

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Pro vyjádření počtu návštěvníků jsem použila procentuální vyjádření. Důvodem je především nemožnost zjistit skutečný počet návštěvníků. Konkrétní čísla nejsou známa ani zaměstnancům, kteří pracují na rozhledně a proto jsem zvolila relativní čísla, díky kterým je

možné nastínit křivku návštěvnosti. Procenta jsem určila na základě odhadů, pozorování při terénním výzkumu a také na základě návštěvní knihy, kde návštěvníci zapisují své vzkazy, připomínky a názory.

Z grafu je patrné, že rozhledna na Velkém Blaníku je předmětem zájmu ve všech čtyřech ročních obdobích. Dá se říci, že křivka vyjadřuje životní cyklus destinace, v tomto případě rozhledny, který je ovlivněn měnící se poptávkou v závislosti na jednotlivých ročních obdobích a s tím souvisejícím počasím. Na jaře roste zájem o tuto atraktivitu, největší zájem je v létě, během podzimu a zimy zájem opět klesá. Na jaře následující roku cyklus začíná od začátku a cyklus návštěvnosti se opakuje.

Pro jaro je typická probouzející se krajina, která patří mezi hlavní důvody návštěvy. Příroda ožívuje, vybarvuje se a zároveň návštěvníci mají zájem vyjít si na procházku po dlouhé, a pro mnohé lidi také neaktivní, zimě. Rozhledna je cílem školních výletů, včetně škol v přírodě. Počet návštěvníků se zvyšuje s přicházejícím létem. V tomto období se krajina mění a zároveň je to období, ve kterém rozhledna zaznamenává nejvíce turistů. Je to dáno obdobím prázdnin a dovolených a většinou také slunečným počasím. Také pro podzim je typická změna krajiny, především její barevnost. Stejně jako v létě, má v tomto období vliv počasí, avšak většinou se jedná o negativní vliv v podobě srážek, mlh a nevlidného počasí. Přesto mají návštěvníci zájem „vyšlápnout“ si na bájnou horu Blaník a pokochat se dalekým výhledem do kraje. Přestože klesá zájem návštěvy s přicházející zimou, je možné potkat některé návštěvníky také v období zimy. Otevírací doba je přizpůsobena počasí pouze na víkendy, ale ani to neodradí některé turisty, aby si nechali ujít výhled na zimní krajinu. V tomto období je všechno pokryté sněhovou pokrývkou a možná to je důvodem výletu. Jiným důvodem je například pro některé tradiční novoroční výlet na rozhlednu, který si návštěvníci organizují na začátku Nového roku. Neméně cenným zážitkem je pro návštěvníky rozhledny svatba, kterou měli možnost někteří z nich vidět.

Z tohoto komentáře vyplývá, že pro mnohé návštěvníky není nepříznivé počasí překážkou k uskutečnění výletu na Blaník a je pro ně vždycky krásný zážitek, když vyjdou na horu a po té na rozhlednu. Jako dík za tento trochu fyzicky náročný výlet je jim nabídnut krásný výhled do širokého okolí, který je pro mnohé nezapomenutelným zážitkem a zároveň důvodem k jejich dalšímu výletu do této oblasti.

6 Diskuse

Cestovní ruch je pojem, který se týká samozřejmě také Benešovska, včetně CHKO Blaník. Není mu ale věnována maximální pozornost a proto jsou oblasti, které jsou předmětem návštěvy turistů a zároveň oblasti, o které nikdo nemá zájem. Důležité je tedy zmírnit tento rozdíl, aby docházelo k rovnoměrnému rozprostření návštěvníků. Proto je důležité pro každou oblast vytvořit SWOT analýzu a navrhnout možnosti dalšího rozvoje.

Důležitý je rozvoj cestovního ruchu v souladu s ochranou životního prostředí a kulturního dědictví. To povede někdy i k omezování počtu návštěvníků v určitých lokalitách, výraznému tlaku na důslednou konzervaci památek a jejich nahrazování přesnými kopiemi, k cílené snaze směřovat návštěvníky i do jiných dosud méně využívaných oblastí.

6.1 SWOT analýza

Zkratkové slovo SWOT jsou začáteční písmena příslušných anglických termínů. První znamená silné stránky, druhé z písmen vyjadřuje slabé stránky, třetí je výrazem pro příležitosti a čtvrté písmeno pro ohrožení. Tvoří tak logický rámec vedoucí k systematickému zkoumání vnitřních předností a slabín, vnějších příležitostí a ohrožení i k vyslovení základních strategických alternativ. Při rozboru vnitřních stránek se mluví o S-W analýze, při rozboru faktorů vnějšího prostředí se hovoří o O-T analýze.

Úkolem SWOT analýzy je určení zásadních faktorů, které budou mít klíčový význam pro oblast; dále které významným způsobem ovlivní budoucí marketingové aktivity; které závazně usměrní formulování marketingových strategických záměrů.

Vhodné strategie by měly vycházet ze silných stránek a využívat dobrých příležitostí.

SWOT analýza musí být sestavena pro konkrétní časový horizont a vyžaduje komentář dokládající vzájemné souvislosti faktorů; jak které elementy využít; které eliminovat; jaké úsilí pro tento účel vynaložit; jaké kroky podniknout. [6].

O oblasti CHKO Blaník a jejího blízkého okolí lze říci, že oblast disponuje krajinným potenciálem především v severní a jižní části. Atraktivitou je vysoké zastoupení kulturních památek v okolí, muzeum a zámek ve Vlašimi, zachované typické stavby lidové a drobné architektury. Slabou stránkou je nedostatečný informační systém, nedostatečné služby cestovního ruchu, hlavně ubytování, horší prostupnost krajiny. Příležitostí je zlepšení služeb v cestovním ruchu, doplnění sítě krátkodobého ubytování, vybudování nástupních informačních bodů, také oprava a dobudování koupališť. Hrozbou je možná devastace krajiny útlumem

zemědělství (pustnutí pozemků), devastace případnou komerční výstavbou, bariéra železnice (ale tato při správném ošetření negativ je i příležitostí – přivádí návštěvníky), případné další zhoršování krajiny a životního prostředí v souvislosti s nedořešením infrastruktury. [23]

Konkrétní SWOT analýza, která je součástí Plánu strategického rozvoje mikroregionu Podblanicko je součástí přílohy (Příloha 3).

6.2 Návrhy zlepšení

Z dotazníků, které byly vyhodnoceny v předcházející kapitole, vyplývá, že je několik oblastí, se kterými jsou návštěvníci nespokojeni. Pokud dojde k jejich vylepšení tak, aby splňovaly požadavky turistů, je pravděpodobné, že stávající návštěvníci se do této oblasti budou stále vracet a zároveň vzroste počet nových turistů, kteří sem zavítají, aby poznali zdejší krajinu. Jedná se o oblasti úzce spjaté s cestovním ruchem a jeho rozvojem. Výsledkem jsou navrhovaná zlepšení, která mohou být předmětem činnosti chráněné krajinné oblasti, obce nebo jiných subjektů působících v oblasti cestovního ruchu.

Oblast prezentace

Jednou z oblastí, se kterou jsou návštěvníci nespokojeni, je prezentace oblasti CHKO Blaník a okolí v rozhlase, tisku, televizi a jiných médiích. Jde o přiblížení celé oblasti potenciálním návštěvníkům, včetně zjištění možností ubytování a stravování a dalších jiných atraktivit, které je možné v blízkém okolí navštívit.

V dnešní době se jeví jako nejlepší možnost takové propagace vytvoření internetových stránek s dalšími odkazy, díky kterým by návštěvníci zjistili pro ně potřebné informace. Důvodem je snadná dostupnost internetu, přehlednost a snadná orientace na webových stránkách.

V současné době funguje informační server Podblanicka (www.podblanicko.cz), který podle mého názoru neposkytuje dostačující informace o jmenované oblasti a bylo by vhodné ho rozšířit o další odkazy a stávající odkazy více propracovat.

Návrhy pro zlepšení propagace:

- vytvoření nových internetových stránek
- rozšíření stávajících internetových stránek
- tisk propagačních materiálů s potřebnými informacemi pro návštěvníky a jejich distribuce do informačních center nejen v blízkém, ale i širším okolí

- vložení letáčků do místních novin a tím dojde k přilákání dalších turistů
- vytvoření nových produktů, např. běžecké tratě, nové naučné stezky
- spolupráce informačních center s ostatními subjekty cestovního ruchu
- vytvoření videonahrávky, která by přiblížila oblast, včetně legendy o blanických rytířích
- sponzorování – v případě sponzorování podnikatelským subjektem možnost uveřejnění jeho reklamy
- vytvoření maskota, který by charakterizoval jmenovanou oblast
- vyrobení dárkových předmětů a jejich nabídka při výstupu na horu Blaník

Oblast infrastruktury cestovního ruchu

Další problematickou oblastí a zároveň možností, jak přilákat další návštěvníky, je infrastruktura cestovního ruchu. Do této oblasti je možné zahrnout úroveň nejen komunikací, ale i ubytovacích a stravovacích zařízení.

Tato oblast je velmi problematickou, hlavně v oblasti ubytování přímo v oblasti CHKO Blaník. Nachází se tu jen velmi málo ubytovacích zařízení a možná právě to je důvodem, proč sem nejezdí turisté ze vzdálenějších oblastí. Stejně důležité jsou komunikace, jejichž úroveň také není nejlepší. Neméně důležitá je i úroveň a kvalita turistických stezek.

Návrhy pro zlepšení infrastruktury cestovního ruchu:

- údržba silnic a místních komunikací
- údržba a rozšíření stávajících stezek
- výstavba nových stezek
- vytvoření nabídky možností ubytování a stravování v blízkém okolí
- vytvoření nových ubytovacích zařízení, včetně ubytování v soukromí a jejich důsledná propagace
- zvýšení ubytovacích kapacit
- rekonstrukce stávajících ubytovacích a stravovacích zařízení
- výstavba stojanů na kola před výstupem na rozhlednu na Velkém Blaníku
- vystavění informačních tabulí navádějící k návštěvě oblasti

7 Závěr

Sledovaná oblast Benešovska nepatří mezi nejnavštěvovanější oblasti, ale přesto nabízí několik atraktivit, které jsou pro turisty zajímavé a lákají je k jejich návštěvě. Z přírodních atraktivit je to především Velký a Malý Blaník pro aktivní turistiku a Slapská přehrada pro letní rekreaci. Větší význam mají kulturní atraktivity, které přitahují návštěvníky z celé České republiky, včetně zahraničních turistů. Jedná se hlavně o zámek Konopiště, který patří mezi nejnavštěvovanější atraktivitu, dále zámek Jemniště, Český Šternberk apod. Celkově Benešovsko využívá blízkosti hlavního města Prahy, ze kterého přijíždí návštěvníci v rámci jednodenních výletů. V opačném případě, kdy jedou turisté do Prahy, je pro ně Benešovsko tranzitní oblastí, kde se zastaví a využijí tak možnost navštívit některou atraktivitu.

Oblast CHKO Blaník a jejího blízkého okolí není také mnoho navštěvovaná. Hlavní formou cestovního ruchu je jednoznačně aktivní turistika, především pěší turistika a částečně také cykloturistika, pro které má oblast dobré podmínky. Jedná se o několik naučných stezek a cyklotras, které jsou hodně využívány. Kulturními atraktivitami příliš tato oblast nedisponuje, jedná se víceméně o památky místního významu. Proto má tato oblast význam většinou pro obyvatele Benešovska a Středočeského kraje a přilehlých částí regionu. Přesto se zde najde několik zajímavých míst, na základě kterých by se díky propagaci mohli přilákat další turisté.

Charakteristikou oblasti je také využitelnost oblasti z hlediska času a ročního období. Hlavní sezónou je letní období, pro které jsou v této oblasti nejlepší podmínky díky aktivní turistice, částečně také jaro a podzim. Zimní období nezaznamenává téměř žádné turisty.

Z hlediska funkčního využití se uplatňují v oblasti Podblanicka a Benešovska téměř všechny druhy rekreačních a sportovních aktivit, např. pěší turistika, cykloturistika, kempování, vodní turistika, procházky, oddych v přírodě apod.

Předpokladem využití všech lokalizačních faktorů, je nutná důkladná propagace hlavně na místní a regionální úrovni, ale také ve vzdálenějších oblastech, dále pak vytváření nových produktů cestovního ruchu, např. běžecké tratě, nové naučné stezky atd.

Dále je nutné znát průměrného návštěvníka, který tuto oblast navštěvuje a vytvářet pro něj stále nové produkty a nabídky, aby se do regionu pravidelně vracel a s ním i noví návštěvníci. Takovým návštěvníkem je většinou příslušník rodiny, který zavítá do oblasti CHKO Blaník v rámci jednodenního výletu osobním automobilem a to nejčastěji v období letní sezóny. Tato problematika spolu se zjištěním ročního rekreačního cyklu byla cílem této

práce a je popsána v předešlých kapitolách.

Práce je doplněna možnými návrhy, jak zlepšit cestovní ruch na Benešovsku a v oblasti CHKO Blaník. Hlavními oblastmi jsou propagace a infrastruktura, které je nutné neustále zlepšovat, rozšiřovat a doplňovat. Tato možná zlepšení mohou mít ekonomický přínos, včetně možnosti vytvoření dalších pracovních míst.

Na závěr je možné říci, že se potvrdily hypotézy, které jsou nastíněné v kapitole č. 2.

8 Summary

Main aim of my final-year dissertation were a year-round cycle of recreation within the framework of the Benešovsko area and insolved visitor's characteristics. Benešovsko area is very large region and so I chose CHKO Blaník.

The observed region of the Benešov District doesn't belong to the most visited area but it offers several beautiful places interesting for the tourists. From natural matters of interest it's mainly the hills of Velký Blaník and Malý Blaník for active tourism and the water dam Slapy for summer recreation. There are more cultural sights, for example the castle of Konopiště, castle Jemniště, Český Šternberk etc.

The main kind of tourist industry in CHKO Blaník is active tourism, above all hiking and partly biking, for both there are lots of various opportunities. This area doesn't dispose of cultural beauties, we can find more or less local sightseeings.

The sing of this region is its usage in term of time and seasons. There are the best conditions for the summer period.

We have to know an ordinary visitor, who comes to see this area and make some few offers for him so that he could regularly go back together with other visitors. The results were compiled on the basis of questionnaires. The visitor is usually a member of a family who arrives by car for a one-day trip most frequently in the summer seasons.

Complete publicity and create new products of tourist trade are very important for attract new visitors. These potential improvements might get economic gain, including possibility of other vacancies.

9 Použitá literatura

Knižní publikace

- [1] Atlas pro volný čas. Praha: Kartografie Praha 2001
- [2] Benešovsko. Benešov: vydalo muzeum okresu Benešov 1998
- [3] FRIČ D. a kol.: Podblanicko. Praha: Středočeské nakladatelství a knihkupectví, s. p. 1990
- [4] HORÁKOVÁ, H.: Strategický maketing. Praha: Grada Publishing, s. r. o. 2001
- [5] HORNER, S.; SWARBROOKE, J.: Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času. Praha: Grada Publishing, a. s. 2003
- [6] KOLEKTIV AUTORŮ: Základy marketingu. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2001
- [7] MIRVALD, S.; DOKOUPIL, J.; KOPP, J.; MATUŠKOVÁ, A.; NOVOTNÁ, M.; Geografie –Česká republika. Praha: SPN pedagogické nakladatelství, a. s. 1998
- [8] MIRVALD, S.; DOKOUPIL, J.; KOPP, J.; MATUŠKOVÁ, A.; NOVOTNÁ, M.; Geografie – socioekonomická část. Praha: SPN pedagogické nakladatelství, a. s. 1998
- [9] MIŠKOVSKÝ, P.: Naše rozhledny. Praha: nakladatelství Dokořán 2004
- [10] NĚMEC, J.; LOŽEK V. a kol.: Chráněná území ČR – Střední Čechy. Praha: Consult 1996
- [11] ORIEŠKA, J.: Technika služeb. Praha: Idea Servis, konsorcium 1999
- [12] PÁSKOVÁ, M.; ZELENKA, J.: výkladový slovník cestovního ruchu.
- [13] PETRÁŇ J. a kol.: Benešovsko, Podblanicko, Praha: Tisková, ediční a propagační služba místního hospodářství 1985
- [14] POHORECKÝ, V.: Po rozhlednách a starých hradech, Praha: Radioservis, a. s. 2000
- [15] PROCHÁZKOVÁ, E.: Benešov. Praha: Pressfoto, vydavatelství ČTK 1988
- [16] ŠÍPEK, J.: Úvod do geopsychologie. Praha: ISV nakladatelství 2001
- [17] ŠTĚPÁNEK, V.; KOPAČKA, L.; ŠÍP, J.: Geografie cestovního ruchu, Praha: Karolinum 2001
- [18] Tématický atlas Středočeského kraje, Praha: Kartografie Praha 2005
- [19] ZELENKA, J.: Metodický a faktografický průvodce cestovním ruchem.

Webové stránky

- [20] www.bene.cz
- [21] www.blanik.ochranaprirody.cz
- [22] www.csop.cz

- [23] www.czso.cz
- [24] www.mesto-vlasim.cz
- [25] www.podblanicko.com
- [26] www.posazavi.com
- [27] www.pruvodce.com
- [28] www.trasovnik.cz
- [29] www.turistik.cz

Ostatní zdroje

- [30] Brožury vydány Správou CHKO u příležitosti 15. výročí založení CHKO Blaník
- [31] Dotazníkové šetření
- [32] Plán strategického rozvoje mikroregionu Podblanicka
- [33] Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny

10 Seznam příloh

Příloha 1 Mapa Benešovska a CHKO Blaník

Příloha 2 Dotazník

Příloha 3 SWOT analýza

Příloha 4 Nejvýznamnější hrady a zámky v oblasti Benešovska

Příloha 5 Rozhledna na Velkém Blaníku

Příloha 1 Mapa Benešovska a CHKO Blaník

obrázek 1 Mapa Benešovska

Zdroj: www.trasovnik.cz

obrázek 2 Mapa CHKO Blaník

Zdroj: www.blanik.ochranaprirody.cz

Příloha 2 Dotazník

Dobrý den,

jmenuji se Hana Zdvihalová a jsem studentka 4. ročníku Jihočeské univerzity. V rámci mé diplomové práce sleduji roční rekreační cyklus CHKO Blaník, na který je můj dotazník zaměřen. Odpověď buď zakroužkujte nebo vyplňte. Předem děkuji za zodpovězení několika otázek.

1. Jaký je charakter Vaší návštěvy této oblasti?
 - a) individuální výlet
 - b) rodinný výlet
 - c) skupinový výlet
 - d) jiný – jaký?

2. Jste tu poprvé?
 - a) ano
 - b) ne – pokud ne, byl/a jste tu v posledních 5 letech?

3. Vyjádřete svůj názor na následující údaje pomocí stupnice: 1 – 5 (1 – velmi spokojen/a, 2 – spíše spokojen/a, 3 – ani spokojen/a, ani nespokojen/a, spíše nespokojen/a, 5 – velmi nespokojen/a).
 - a) značení stezek v celé oblasti
 - b) čistota prostředí
 - c) prezentace této oblasti v rozhlase, tisku, televizi

4. Informace na tabulích jsou:
 - a) srozumitelné
 - b) nesrozumitelné
 - c) nečetl/a jsem je

5. Co je důvodem vaší návštěvy CHKO Blaník ?
 - a) rozhledna, turistika
 - b) příroda – chráněné rostliny, živočichové
 - c) kulturní památky
 - d) jiný důvod.....

6. Víte o tom, že je na Velkém Blaníku přírodní rezervace?
 - a) ano
 - b) ne
 - c) dozvěděli jsme se to až zde z tabulí

7. Zlepšil/a by jste v této oblasti nějakou z nabízených možností? (pro odpověď použijte možnosti *ano* – *ne*)
 - a) větší parkoviště
 - b) informace o legendě blanických rytířů
 - c) stojany na kola u parkoviště
 - d) informační stánek u parkoviště
 - e) další naučnou stezku
 - f) silnici až na vrchol Velkého Blaníka

8. Co Vás nejvíce zaujalo v CHKO Blaník (informace, přírodní jev, památka)?

.....
.....
.....

9. Odkud jste se dozvěděla o CHKO Blaník?

- a) ve škole
- b) z propagačních materiálů
- c) od přátel
- d) jinde – kde?

10. Do CHKO Blaník jste se dopravili:

- a) autem
- b) na kole
- c) pěšky
- d) autobusem

11. Pokud by vám bylo nabídnuto cenově dostupné a kvalitní ubytování, zůstali by jste na více dní?

- a) ano
- b) ne
- c) již jsme tady ubytováni

A několik statistických údajů nakonec:

1. Jste:

- a) žena
- b) muž

2. Do jaké věkové skupiny patříte?

- a) mladší 15ti let
- b) 16 – 30 let
- c) 31 – 45 let
- d) 46 - 60 let
- e) starší 60ti let

3. Jaké je Vaše sociální postavení?

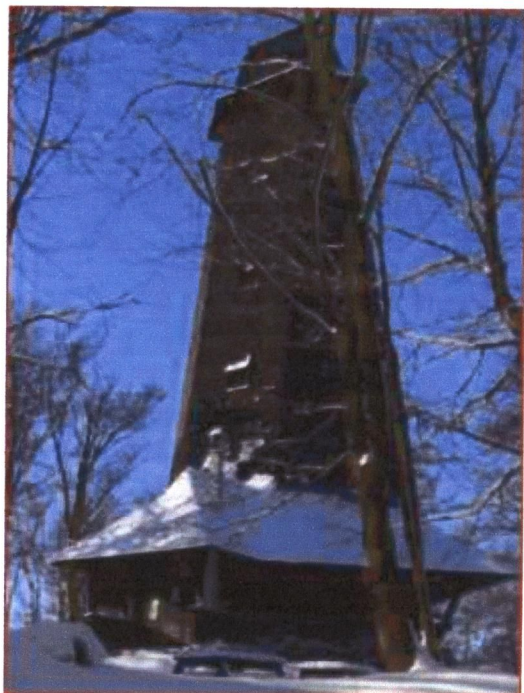
- a) student
- b) zaměstnanec
- c) podnikatel/ka
- d) nezaměstnaný
- e) jiné – jaké?

4. V jakém kraji je Vaše trvalé bydliště?

a) Praha	i) Ústecký kraj
b) Středočeský kraj	j) Vysočina
c) Plzeňský kraj	k) Jihomoravský kraj
d) Jihočeský kraj	l) Moravskoslezský kraj
e) Karlovarský kraj	m) Zlínský kraj
f) Královéhradecký kraj	n) Olomoucký kraj
g) Pardubický kraj	h) Liberecký kraj

Příloha 5 Rozhledna na Velkém Blaníku

obrázek 8 Rohledna na Velkém Blaníku

Zdroj: www.turistik.cz

obrázek 9 Rozhledna na Velkém
Blaníku

Zdroj: vlastní zdroj